ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЬАНДЗРЭ КЪЫДОКI

№ 192 (22.350) ● 2012 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 3, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI ● И уасэр соми 3-щ ●

adyghe@mail.ru
adyghepsale.ru

●Къэрал къулыкъущIапIэхэм

Узыншагъэр хъумэнымрэ егъэджэныгъэ Iуэхухэмрэ топсэлъыхь

УФ-м и Премьер-министр Медведев Дмитрий Мэхьчкъалэ щрегъэкIуэкI Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым и социально-экономикэ зыужьыныгъэм пыщIа IуэхухэмкIэ Правительствэм и комиссэм и зэIущIэ. Абы хэтщ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэ Къанокъуэ Арсен. Абы щытопсэлъыхь узыншагъэр хъумэнымрэ егъэджэныгъэмрэ округым зыщегъэжьыным пыщIа Iуэхухэм.

ФИГУ къэдгъэкIыжынщ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым и социально-экономикэ зыужьыныгъэм пыщIа IуэхухэмкIэ комиссэу УФ-м и Правительствэм дыдэрыт илъэсым и мэкъуаугъуэ мазэм щIэуэ къыдэригъэпэщыжам Къанокъуэ Арсен зэрыхагъэхьажар.

Иджы прагъэкIуэкI зэIущIэм хэтщ УФ-м и Правительствэм и Унафэщым и къуэдзэ, УФ-м и Президентым и полномочнэ лIыкIуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым щыIэ Хлопонин Александр, УФ-м и Правительствэм и Унафэщым и къуэдзэ Голодец Ольгэ, УФ-м егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министр Ливанов Дмитрий, УФ-м щэнхабзэмкIэ и министр Мединский Владимир, УФ-м спортымкIэ и министр Мутко Виталий, УФ-м энергетикэмкIэ и министр Новак Александр, УФ-м узыншагъэр хъумэнымрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ и министр Скворцовэ Вероникэ, УФ-м транспортымкIэ и министр Соколов Максим, УФ-м гъэкIагъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ и министр Топилин Максим, Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым хыхьэ щыIнапхъэхэм я Iэтащхьэхэр, «ХьуманIэ банк» ОАО-м и правленэм и тхьэмадэ Грей Герман сымэ.

КЪБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхуащ1апIэ.

«Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ ведомствэхэм зэдай комиссэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж щыIэм хэтхэу я унафэмкIэ къыщтахэм зэхъуэжыныгъэхэр хэлъхьэным и IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэм и Унафэ

2012 гъэм фокIадзэм и 19-м *№89-РГ*

1. «Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ ведомствэхэм зэдай комиссэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж щыIэм хэтхэр хъущтаным и IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым 2005 гъэм щэкIуэгъуэм и 25-м кыдигъэкIа Унафэ №29-рп-м, Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ ведомствэхэм зэдай комиссэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж щыIэм хэтхэу я унафэмкIэ къыщтахэм зэхъуэжыныгъэхэр хэлъхьэным и IуэхукIэмкIэ:

а) унафэм:

псалъащхьэм хэт «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ» псалъэхэр зэхъуэжыкIыр «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэм и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ» жиIэу;

пункт 1-м хэт «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ ведомствэхэм зэдайуэ щыIэ комиссэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ ведомствэхэм зэдайуэ щыIэ комиссэм и IуэхукIэ» 2002 гъэм бадзэуэгъуэм и 30-м кыдигъэкIа Унафэ №21-РП-мкIэ хъищтам» псалъэхэр зэхъуэжыкIыр «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэм и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ» жиIэу.

б) Комиссэм хэтхэм:

псалъащхьэм хэт «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ» псалъэхэр зэхъуэжыкIыр «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэм и деж Информацэм хъущхьэщыжыныкIэ» жиIэу;

тхыгъэм зэдящIыкIыу хэт «Президент» псалъэр зэхъуэкIын «Iэтащхьэ» жиIэу;

комиссэм хэгъэхьэн мы къыкIэлъыкIуэхэр:

Къуэшырокъуэ З. Къ. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэм и Администрацэм и Унафэщым и япэ къуэдзэр *(комиссэм и унафэщым и къуэдзэщ)*

Залиханов К. Хь.-У. - къэрал кIуэцI IуэхухэмкIэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэм и къуэдзэр *(зэгурыIуэуэ)*

Махуэ Т. В. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм промышIенностымкIэ, связьмрэ информатизацэмкIэ и министрым и къуэдзэр

Минников Ю. Т. - Техникэ, экспорт кIэлыплъныгъэмкIэ федеральнэ кулыкъущIапIэм и Управленэу Ипщэ, Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым щыIэм и унафэщым и къуэдзэр *(зэгурыIуэуэ);*

комиссэм хъыгъэгъэжьын Горячевэ В. А., Пащты Б. С., Чернушинэ С. А. сымэ.

2. Мы Унафэм кIару егъуэт Iэ щыщIэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэ КЪАНОКЪУЭ Арсен

Бабаев Хьусей Хьэмид и къуэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатым и кьалэнхэр и пIалъэ къэмысу щхьэщыхьыным и IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

1. Бабаев Хьусей Хьэмид и къуэм, «Урысей зэкъуэут» политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм къыбгъэдэкIыу республикэм и хэкIыпIэ округ зэгуэтым щыхахам, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатым и кьалэнхэр и пIалъэр щыкьущIыхьын.

2. Бабаев Хьусей Хьэмид и къуэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Спортымрэ туризмэмкIэ и комитетым хьыкIэгъэжьын.

3. Мы Унафэм кIару егъуэт кьыщащта махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ ЧЕЧЕНОВ Ануар

Налшык къалэ
2012 гъэм фокIадзэм и 27-м
№ 1213-П-П

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэ Судым и Унафэщым и къуэдзэ Хьэкъуэ Мурат Хьэсэнбий и къуэм и IэщIагъэмкIэ етIуанэ класс етыным и IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэ Судым и судыщIэхэм я IэщIагъэмкIэ классхэр зэрыфIащ щыкIэм тетуэуз Полохэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Республикэмкъ и советым 1997 гъэм щэкIуэгъуэм и 13-м кыдигъэкIа Унафэ №347-П-СР-мкIэ къыщтам ипкъ иткIэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ щIи:**

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэ Судым и Унафэщым и къуэдзэ Хьэкъуэ Мурат Хьэсэнбий и къуэм и IэщIагъэмкIэ етIуанэ класс етыным.

2. Мы Унафэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэ Судым егъэхьын.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ ЧЕЧЕНОВ Ануар

Налшык къалэ
2012 гъэм фокIадзэм и 27-м
№ 1214-П-П

● КъБР-м и Iэтащхьэ

Буйнакск къалэмрэ Гимри къуажэмрэ зэпызыщIэ щIэкIыпIэ

Дыгъуасэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэ Къанокъуэ Арсен Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым и субъектхэм я лыкIуэхэм я гъусэу Дагъыстэн щыIащ нкIи Гимри къуажэм кIуэгъуэгум хиубыдэу пхауда тоннелыр (щIэкIыпIэр) къыщызэIуахым яхэтащ.

А ГУФIЭГЪУЭМ хэта гупым и пашэу щытащ УФ-м и Правительствэм и Унафэщым и къуэдзэ, УФ-м и Президентым и полномочнэ лIыкIуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым щыIэ Хлопонин Александр.

Гимри тоннелыр Урысейми СНГ-м хэт къэралхэми я автомобиль гъэгухэм хиубыдэу ящIа тоннель нэхъ кIыхь дыдэщ. Ар километри 4-рэ метр 285-рэ мэхьу. Мы гъэгуэм Буйнакск къалэр пещIэ Унцукуль районым щыщ Гимри къуажэм. Ар къагъэсэбэпынущ Дагъыстэным и бгылъэ щIыпIэхэм хиубыдэ районы 9-м щIыпсэуэхэм. Иджы абыхэм Мэхьэчкъалэ нэсыху трагъэкIуэдзэнур сыхьэт зыбжанэкIэ нэхъ мащIэщ.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхуащ1апIэ.

● КъБР-м и Парламентым

ЦIыхухэм къыхалъхьэнухэм поплъэ

Республикэм законхэр кьыдэзыгъэкI и орган нэхъыщхьэм и Президиумым и зи чэзу зэIущIэр иригъэжьэкIащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщ Чеченов Ануар.

БЮДЖЕТЫМКIэ, налогхэмрэ финансхэмкIэ комитетым кьыхилъхьэри, депутатхэр хэпшащ -2012 гъэм, 2013 - 2014 гъэхэм я лъэхъэнэм КъБР-м фIкIыпIэ зимыIэ медицинэ страховании и щIыналъэ фондым и бюджетым и IуэхукIэ» КъБР-м и Законым зэхъуэжыныгъэхэр хэтхьэным теухуауэ законопроектым. Комитетым и унафэщI Ахъуэхъу Кьащцобий зэрыжиIамкIэ, КъБР-м и Законым зэхъуэжыныгъэхэр щыхалъхьэр фIэжыпIэ зимыIэ медицинэ страховании и щIыналъэ фондым и бюджетым и хэхъуэ Iыхьэр хэкIыпIэ зэмылIэужьыныгъуэхэм я къэхъкIэ нэхъыбэ ящIын зэрахуэзфIэкIарщ. Абыхэм ящIущ субсидиеу, субвенцэу, кьиэмыщIу бюджет зэхуаку трансферту блэкIа илъэсхэм кьэнауэ щытахэр кьыхэзырыгатыжар, хэщIыныгъэ пIуныхьIахэр зэрырагъэпэшыныжар.

ЩIалэгъуалэм, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм, цIыхубэ хьыбарегъащIэ Iуэхуащ1апIэхэм я IуэхухэмкIэ комитетым и унафэщым зэIущIэм кьыщыхилъхьащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьэралымрэ къэралым и информацэ системэхэм зэтеухэуауэ» КъБР-м и законым и проектыр. Абы кьыхэзригъэувымкIэ, къэралым и информацэ системэхэр реестр хэхам итын хуейщ нкIи а реестрым зэратх щыкIэр нубзыхуэ КъБР-м и Правительствэм и кьалэнщ. Документым еубзыху республикэм и къэралымрэ информацэ системэхэр зэрызэдгъэлажьэр, аптхуэдэу ахэр федеральнэ, щIыналъэ, муниципальнэ системэхэм зэрадгъэлажьэм. Абы хеубыдэ информацэм и технологиехэр кьагъэсэбэпурэ организацэхэм, щIыхухэм кьэралымрэ Iуэхутхьабзэхэр зэрыхуащIэр егъэфIэкIуэнри.

«Iыымрэ абы и пкъыгъуэхэмрэ тыным хуэгъэза донор гъэжьыгъэм теухуауэ» КъБР-м и Законым зэхъуэжыныгъэхэр хэтхьэным и IуэхукIэ» законопроектыр депутатхэм я пащхьэ кьриIухьащ IэжьыгъэмкIэ, социальнэ политикэмрэ узыншагъэр хъумэнымкIэ комитетым и унафэщI Жанатаев Сэлим. Федеральнэ законодательствэм щIэуэ хальхьахэм япкъ иткIэ абы егъэтэмэжьыж донор гъэжьыгъэм теухуа республикэ законодательствэм гъабжьэ хуэхъуахэр.

(КIэухыр 2-нэ нат.).

● Тэрч куей

Хэгъуэри бжьыхьэсэри зэдахь

Джылахъэнэйм етIуанэ хэгъуэм щыщIадзащ.

ИДЖЫПСТУ губгъуэ лэжьыгъэхэм комбайну 35-рэ пэрытщ. Ахэр кьаймэщIэкI хъумэ, уней техникэ зиIэхэри Iуэхуэм кьыхьхьэну хъэварщ.

Илъэс етIуанэ хъуауэ Тэрч куейм ерыскьыпхъэ нартыху хужьыр щыхасэ. Абы и жылэр Краснодар щIыналъэм и щIэныгъэ-кьэхутакIуэ институтым кьрашащ. Мы нартыху лIуэжьыгъуэр зэрыхьхь лъапIэм кьыхэкIыу, бдзэнэдырылажьхэм нэхьыбэу зэрыхасэным хэтащ икIи тонн мини 2 - 3-м нэс кьрахьлIэну мэгугъэхэр. Джылахъэтэнейм мы ильысым кIэртIофрэ хъарбыз бэрэ кьрихьэлIэжащ.

Иджыпсту мэкъумэшыщIэхэм щIыр бжьыхьэсэм хуагъэхьэзыр. Абы хухаха гектар мин 14-м щыщу мини 6-р яваш. Бжьыхьэсэ гъэдзу хасэнуп гектар мин 11. Хьэцпэнэр, джэш лIэужьыгъуэхэр, былым хьбыстэр (рапсыр) кьызытраха щIыр епIэщIэкIыу щав Хьэмидей, Новэ-Хьэмидей кьуажэхэм. Зыхуеину жылапхъэхэри ягъэхьэзыращ.

ЖАНХЪУЭТ Зуэр.

● Футбол

«Спартак-Налшык» - «Томь» - 2:0

Урысей Федерацэм футболымкIэ и япэ дивизионым 2012 - 2013 гъэхэм щекIуэкI зэхьэзэхуэм ипкъ иткIэ дыгъуэсэ Налшык щыщIэхэта зэIущIэм апхуэдэ бжыгъэ кьрикIуащ. Ди щIалэхэм ящыщу топхэр дагъэкIащ Джудович Миодрагрэ Болэ Русланрэ.

«Спартак-Налшыкымрэ» «Томь»-мрэ я зэIущIэр зэрекIуэкIа щыкIэмрэ зи чэзу джэгугъуэм нужькIэ турнир таблицэм игъуэта теплъэмрэ я ятеухуа тхыгъэ дгъэгатым тетыну.

ХЬЭТАУ Исльам.

Хьэсэнэйрэ Джэрпэджэжрэ зэпызыщIэ гъуэгур щIадзауэ зэрагъэпэщыж.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым гъуэгу хозяйствэмкIэ и кьэрал комитетым и нэIэ тету Iуэхур кьрихьэлIэнущ зэгурыIуэныгъэ зращIыIа «МДСУ №2» ООО-м. Лэжьыгъэр Аруан - Уштулу федеральнэ трассэм кьыщыщIадзащ. Джэрпэджэж жылагъуэм и гъуэгухэри абы хэту кьапщтэмэ, зыхуей хуагъэзэну Iэнатlэм километри 6-м нэблагъэ и кIыхьагъщ.

●Шэрэдж куей

Гъуэгум йолэжь

Ремонтым пэрыхьэн и пэ зэтес щIыпхъэхэм елэжьащ. Апхуэдэу а щIыпIэм ираиэлIащ зыхуеину техникэ псори.

Гъуэгур щэкIуэгъуэм и кIэм хьэзыр ящIыну я мурадщ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Фызэрыщыгъуазэщ, Налшык щекIуэкIа «Кавказ Джэгухэр-2012» III щIыналъэ зэхуаку фестивалым спорт зэмылIужьыгъуэ 18-кIэ щызэхьэзэхуащ. Команд зэшэуэм абы япэ увыпIэр кьыщыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсменхэм.

ЩIЗЭПЕУА спорт лIэужьыгъуэм елытатуэ зэхьэзэхуэм япэ увыпIэхэр щызыIэрагъэхьащ:

Теннис - Деманов Денис, Битюцкая Иринэ (КъБР).

Шахматхэр - Еремин Михаил, Потапов Александр *(Ставрополь краий).*

Хьэлъэ гъэIнхьуэн - Мержоев Магомед-Башир *(Шэшэн Республикэ).*

Хьэлъэ къэIэтын - Узщро Аслъэнбэч *(КъБР).*

КIапсэм дэщцеин - Бурганов Макшарип *(Ингуш Республикэ).*

Мывэ дзын - Абдулкаримов Арсен *(Дагъыстэн Республикэ).*

ЛъакъуэмцIэрыхьу лъэ - Алиев Нурлан *(Дагъыстэн Республикэ).*

КIыхьагъкIэ, лъагагъкIэлъэн - цIыхухьуэм я деж Просвирнин Алексей *(Ставрополь краий)*, цIыхубзэм - Хамбовэ Байзат *(Шэшэн Республикэ).*

Бгырыих бзэкIэ - Тоторкуловэ Мурат *(КъШР).*

Шабзэкъуэн - Кулошинэ Наталье, Шкlахъуэ Жырасльэн *(КъБР).*

Метр 200 эстафетэ - Васильев Илья, ФиIэпщэ Изнаур, Котлов Артем, ШэмпIарэ Къазбэч *(КъБР-м и командэр).*

Ядро дзын - Лядусов Константин *(Ингуш Республикэ).*

ПхъэбашкIэ къэкIухьын - Оздоев Ингихьан *(Ингуш Республикэ).*

Метри 100-кIэ къыхэдэжэн - Абакаров Щамил *(Дагъыстэн Республикэ)*, Егоровэ Аннэ *(Ставрополь край).*

Волейбол - цIыхубзхэм я деж КъБР-м и командэр, цIыхухьуэм - Шэшэн Республикэм и командэр.

Армрестлинг - Тимурзиев Ибрахьим *(кг 65)*, *Ингуш Республикэ)*, Искандаров Казимир (кг. 80), Халиков Насир (кг 80+) *(Дагъыстэн Республикэ).*

КIапсэ зэпекьу - Дагъыстэн Республикэм и командэр.

Метр 1000 къжьын - Шаповалов Екатеринэ *(КъБР)*, Низельский Дмитрий *(Ингуш Республикэ).*

УЭРДОКЪУЭ Женя.

Министерствэхэм

Зэраубзыхуам тету

Курыт щIэныгъэ зэрыбгъэдалъхьэ щIыкIэр егъэфIэкIуэным теухуауэ лэжьыпхъэхэм хыхьэу, КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм и лIыкIуэхэм «ГАЗель» автомашинэщIэу 6-м я ЕункIыбзэIуххэр республикэм и школ унафэщIхэм ираташ.

АХЭР лъагъэсащ Iуащхьэмахуэ, Шэджэм, Шэрэдж районхэм. Зэрытраухуам хуэдэу, автотранспортыр трагуэшащ Балъкъэр Ищщэм и школ №2-м, Джэрпэджэжэ дэт курыт еджапIэм, Жэмтхьалэм и школ №2-м, Шэрэдж куейм щIэ класси 9 школ-интернат №10-м, Тырныауз кьалэм и еджапIэ №6-мрэ Лашынкьей жылагъуэм дэт курыт школ №1-мрэ.

Дызыхьхьа жэпуэгъуэ мазэми тIысыпIэ 22-рэ зиIэ «ПАЗ» автобусым хуэдэу иджыри 6 республикэм и еджапIэхэм пащIэ кьащэхунущ.

КIУЖ Иннэ,
КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм и пресс-Iуэхуащ1апIэм и лэжьакIуэ.

«Куржым и хьуэсапIэр» япэ йощ

Парламент хэхьаныгъэхэр бгыщхьэ кIуам Куржым щекIуэкIащ. Абы кьрикIуаехэр зэхалъхьэжьи щIадзащ.

ЭжкIэ кьабжьыжар бюлетенхэм я IыхьэI тхуанэращ. Абыхэм кьыззрагъэльагъуэмкIэ, хэхакIуэхэм я нэхъыбэм (процент 54-м нэблагъэ) Iэ хуаIэтащ властым пэщIэту меларды-рыбжэ Иванишвили Бидзинэ кьыззригъэпэща «Грузием и хьуэсапIэ» блокым. Абы кьыкIэльокIуэ кьэралым и президент Саакашвили Михаил кьыдэщIхэр зыхэт «Лъпкъ зэщIэхьеенныгъэ зэкъуэтыр». А тIум я зэщхьэщыкIыныгъэр зэкIэ процент 13-м ноблагъэ.

Индонезием иращэ

«Викрамадитья» (нэхьапэм «Адмирал Горшков») авианосеиыр Урысей Федерацэм Индием щритыжыну пIалъэр ильэскIэ ягъэIэпхъуащ.

КъагъэщIэращIэжа кхъухьым папщIэ Индием Урысейм доллар мелуан 750-рэ кьыритынущ. Апхуэдизэ дыдэ я уасэнущ абы кьыздришэкIыну кхъухьльатхэхэм.

Нэхьапэм зэрызэгурыIуамкIэ, «Викрамадитья» авианосецыр зэрагъэпэщыжу икIи зыхуеину псомкIи зэщIаужадзэу 2012 гъэм и дыгъэгъазэм Индием иратыжьын хуеящ. АрщхьэкIэ, мазэ кIуам кьэпщытыгъэхэр щрагъэкIуэкIым кхъухьыр зэтеункIыфIащ - бахьэкIэ электрокъарур кьэзылэжь хьэкуи 8-м ящыщу 7-р яхуеГъэжьакьым. Абы нужькIэ лъэныкъуитIыр зэгурыIуащ Iуэхум емыпIэщIэкIыу иджыри ильэскIэ кхъухьыр ягъэтэмэныну.

ФIэкIыпIэншэ ящI

Урысей статистикэмкIэ къэрал IэнатIэм къеГъэув кьыхэтхьыкIыныгъэхэм хэтыну дэтхэнэ зы щIыхуми хабзэкIэ пщэрыль щащIыну.

Сом мелардэр теКIуадэу пIалъэ-пIалъэкIэрэ къэралым щекIуэкIа кьыхэтхьыкIыныгъэхэм Iэмал имыIэу хэтын, кьыззрепущIхэм цIыхухэм жэуап тэмэм ираташ хуейуэ иджыри кьэс щытакьым. Абы кьыхэкIыу Урысей статистикэмкIэ кьэрал IэнатIэм кьыIэрыхьэ хъыбархэм мыпэж куэд ущрихьэлIэрт. Иджы абы кIэ ираташу кьыщIэхьынщ - «Урысейпсо кьыхэтхьыкIыныгъэхэм я IуэхукIэ» Законым зэхъуэжыныгъэ халъхьэну я мурадщ. Ар кьайхьулIэмэ, ди кьэралым и планэм и дэтхэнэ цIыхурипIэкIыпIэншэу абы хэтынущ икIи кьыззреупщI псоми жэуап тэмэм иритыну и кьалэнщ.

Фочауэ макъ зыщIэмыт хьэгъэуэлIыгъуэ щыIэ?

Мэзкуу и курыкупсэм зэхэуэ гуащIэ кьыщыхьуа фIэкIа ямыIэу цIыхухэр зэрыгъэгугъжьеят. АрщхьэкIэ ущIэпIейтеин щыIэтэкьым - Кавказым икIахэм хьэгъуэлIыгъуэ ирагъэкIуэкIыу арат.

Дауи, мэзкуудэсхэр тхьэусыхащ. Абы ипкъ иткIэ, кьалащхьэм и Iэтащхьэ Собяниным псынщIэ дыдэу унафэ ткIий ящIащ хьэгъуэлIыгъуэ щрагъэжьэкIыжкIэ фочэ ягъэувэну хуимыту. ЛДПР-м и Iэтащхьэ Жириновскэм кьигъэуващ лъэпкъ хабзэжьхэм тетхэм суд ятещIыхьыпхьэу. Псалъэмакъ мыщхьэпэ кьыззрыкIа хьэгъэуэлIыгъуэм хэта дагъыстэн щIалэхэр зэкIэ кьуэдыкIэ ялэщIэкIащ.

НОБЭ

t Нэмыщхэм я зэкъуэтыныгъэм и махуэщ. EтIуанэ дунейпсо зауэм иужькIэ тIууэ ягуэша Германиер 1990 гъэм зэгуагъэхьэжащ.

t Урысей МВД-м хьихьэу ОМОН гупхэр кьызэрагъэпэщащ.

t Къэбэрдей-Балъкъэрым узэрэдмрэ кьафэмкIэ и «Кабардинка» къэралансамблр 1933 гъэм кьызэрагъэпэщащ.

t Техникэ щIэныгъэхэм я доктор, профессор, ШIДААМ-м и академик, генерал-майор **Кьатхьэн Мухьэмэд** кьызэралъхурэ ильэс 85-рэ ирокIу.

t УсакIуэ, журналист **Гъэщю Зариф** 1966 гъэм кьалъхуащ.

Дунейм и щытыкIэнур:

Пшэ тельыну, уэзыкмащIэ кьеешыну хуагъэфащэ. Махуэм хуабэу градус 18 - 20, жэщым градус 15 - 18 щыIэнущ.

Пlалэнэр зыгъэхьэзырар ЖЫЛАСЭ Заурбэчщ.

Лъэпкъ Iущыгъэ:

Пхъур зэрыбгъасэщ, нысэр зэресащ.

● КъБР-м и Iэтащхьэ

Канал куэд хъу телефоныр къагъэсэбэп

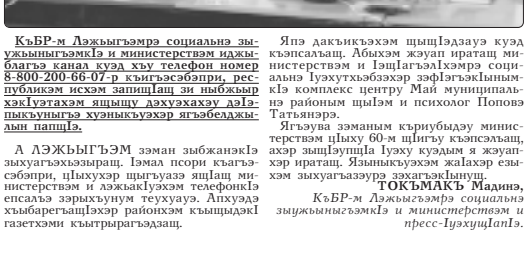

КъБР-м Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ и министерствэм иджыблагъэ канал куэд хъу телефон номер 8-800-200-66-07-р кьигъэсэбэпри, республикэм исхэм запищIащ зи ныбжьыр хэкIуэтахэм ящыщу дэхуэхахэу дэIэпыкъуныгъэ хуэныкъуэхэр ягъэбелджылын папщIэ.

А ДЭЖЬЫГЪЭМ зэман зыбжанэкIэ зыхуагъэхьэзыращ. Iэмал псори кьагъэсэбэпри, цIыхухэр щыгъуазэ ящIащ министерствэм и лэжьакIуэхэм телефонкIэ епсалъэ зэрыхъунум теухуауэ. Апхуэдэ хъыбарегъащIэхэр районхэм кьыщыдэкIащ газетхэми кьытырагъэдзащ.

Япэ дакъикъэхэм щыщIэдзауэ куэд къэпсалъащ. Абыхэм жэуап ираташ министерствэм и IэщIагъэлIхэмрэ социальнэ Iуэхутхьабзэхэм зэфIэгъэкIынымкIэ комплекс центру Май муниципальнэ районым щыIэм и психолог Поповэ Татьянэрэ.

Ягъэува зэманым кьриубыдэу министерствэм цIыху 60-м щIигъу кьэпсэлъащ, ахэр зыщIэуплIа Iуэху куэдым я жэуап-хэр ираташ. Языныкъуэхэм жаIахэр езыхэм зыхуагъазэрэр зэхагъэкIынущ.

ТОКЪМАКЪ Мадинэ,
КъБР-м Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ и министерствэм и пресс-Iуэхуащ1апIэ.

ЦІыхухэм къыхалъхьэнухэм поплъэ

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 2-на нап.).

Жылагъуэ-политикэ лэжьыгъэм жьыдэжру зэрыхэтым папщІэ. Президиумым и унафэкІэ КъБР-м и Парламентым и ЩІыхь тхылъыр иратащ Бэрбэч Оксанэ - «Медицинэ-социальнэ экспертизэмкІэ КъБР-м щыІэ бюро нэхъыщхьэ» федеральнэ кІэзонэ Іуэхущапіэм медицинэ-социальнэ экспертизэмкІэ и бюро №6-м и унафэщІым, Колесниковэ Александрэ - сабийхэм щІэныгъэ гуэдзэн щрагъэгъуэт «Сабий-ныбжьыщІэ спорт школ» муниципальнэ еджапІэм и унафэщІым, Чепурная Людмилэ - «Майскэ къалэ жылагъуэм дэт курыт еджапІэ №5» муниципальнэ еджапІэм и унафэщІым, Тэрчокъуэ Хьэсэн - Урысейм Мэкъумэш щІэныгъэхэмкІэ и академием и Къэбэрдей-Балъкъэр мэкъумэш щІэныгъэ-къэхутакІуэ институт къэрал щІэныгъэ Іуэхущапіэм щыІэ зехьэныжкІэ и къудамэм и унафэщІым. Жылагъуэ лэжьыгъэм жьыдэжру зэрыхэтым папщІэ, Парламентым и ЩІыхь тхылъыр апхуэдэу хуагъэфэщащ «КІуэкІуэ В. М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академие» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щрагъэгъуэт федеральнэ къэрал бюджет еджапІэм и Тэрч Іуэхущапіэм и егъэджакІуэхэу Бондаренкэ Наталье, Синицкая Галинэ, Толстовэ Наталье сымэ.

ЗэІуіэм и кІэухым зи чэзу Іуэху зэмылІэужьыгъуэхэм щытепсэлъыхьым КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Чеченов Ануар депутатхэр щыгъуазэ ищІащ «Урысей зэкъуэт» партым и щІыналъэ къудамэхэм я унафэщІхэмрэ а партым и лІыкІуэу щІыналъэм зэкомэн хэр, къыдэзыгъэкІ я органхэм хэтхэмрэ я селектор зэІуІэ иджыблагъэ зэрекІуэкІам. Абы нэхъыбэу зи гугъу щащІар зэман гъунэгъум кІриубыдэу Къэрал Думэр зыхэпльэну законопроектхэр. Псалъэм папщІэ, абыхэм ящышщІ «Къэрал Думэм и щІыхь тхылъыр къыхуагъэфэщащ Чеченов Ануаррэ Парламентым бюджетымкІэ, налогэхмкІэ, финансхэмкІэ и комитетым и Іэтащхьэ Ахьуэхьу Къаншобийрэ. Закон къыдэзыгъэкІ орган нэхъыщхьэм зэфІигъэкІ Іуэхуэхэм жьыдэжру зэрыхэтым папщІэ, УФ-м и Къэрал Думэм и Аппаратым и ЩІыхь тхылъыр иратащ Битокъу Владимиррэ Маккаевэ Марьям-рэ.

КъБР-м и ПАРЛАМЕНТЫМ экономикэ политикэмкІэ, хьэрычэтыщІэ ІуэхуэхэмкІэ и комитетым и унафэщІ **Марьяш Иринэ** кьигъэльэгъуащ бззэрхэм я кьыззэгъэпщыкІэм, сату щащІэ щІыпІэхэр нэхъыбэ щыныи текуэдыщІэ законым халъхьэну я мурад зэхьуэкІыныгъэр.

КъБР-м ПсэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэрал комитетым и унафэщІ **Кулиев Мустафир** республикэр процент 97-98-кІэ щыІмахуэм хуэхьэщІ зэрыкІуэмкІэ кьызэхэхуэм хьыбар яригъэщащ. Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкІэ министр **Тюбеев Альберт**, КъБР-м и Правительствэм и жэрдэмкІэ, пенсэ ныжькьым нэсахэм ират ахьшІэр 2013 гъэм сом 5 155-рэ и кІэ кьызэрымыкІуэнум и проектыр депутатхэм я пащхьэ щрагъэлъхьащ, псори зэдзарэзыуэ ар кьызэдащтащ. Апхуэдэущ Тюбеевыр кьытеувІащ КъБР-м ис унагъуэшхуэхэм зэрадзэпымкъум. Унагъуэ хуэмышІахэм, бынунагъуэшхуэхэм, Іэмал зэриІэкІэ, зэрызыщІагъакъуэм, бын етхуанэ зыгъуэтым и псэупІэр нэхъыфІу зэригъэпэщын папщІэ сом мин 250-рэ зэрыратым тепсэлъыхьащ министрыр, кьищынэмыщІауэ, 2009 - 2011 гъэхэм кьриубыдэу кьалъхуум я бжьыгъэр куэдкІэ нэхъыбэ зэрыхъуар, иджыри абы тету зэрекІуэкІыр щІигъужащ кьэпсэлъам.

КъБР-м финансхэмкІэ и министр **Бышэн Азрэт** зэІуІуэм щыжиІащ блэкІа ильэс ныкьуэм республикэм и мылькур зытрагъэкІуэдахэр, кьагъэсэбэпамрэ кьахэхьуамрэ игъэнэІуащ. Республикэ бюджетым щыщ сом меларди 9-рэ мелуани 178-рэ ильэс ныкьуэм кьриубыдэу щІэныгъэм, узынщагъэ хьумэным, щэнхабзэм, нэгъэущІ унэтІыныгъэхэми трагъэжьэдащ. Улахуэм, стипендием, пенсэм хуэдэхэмкІэ нобэкІэ щыхуэ зэратемылъыр жиІащ Бышэным.

Зэ1ущІэм и кІэухым КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Чеченов Ануар 2012 гъэм и блэкІа ильэс ныкьуэм кьулыкьущІапІэм щыізэфІагъэкІа Іуэхуэхэм, аэр зытеухуахэм кІэщІу кьытеувьІащ.

- Мы ильэсым и япэ Іыхьэр мыхьэнэщхуэ зиІэ Іуэху куэдкІэ гъэщІагъуэ щытащ. Абыхэм ящышщ Урысей Федерацэм и Президент хэхьыныгъэр, республикэм и куейм я депутатхэм я хэхьыныгъэхэр, нэгъэущІэри, - жиІащ Чеченовым. - А зэман кІэщІым кьриубыдэу жьыдэжру икІи купщафІэу делэжьащ хабзэхэр убзыхуным, егъэфІакІуэным, гъэзэщІэным.

ЩІыналъэ зэхуэмыдэхэм я Парламентхэм дадэлэжьэныкьмкІэ щыІэ зэгурыІуэныгъэхэр нэхъри догъэбыдэ, ди лэжьыгъэм щагъэхьэщІ трахи дэри нэгъуэщІхэм дащыдэплъеи кьохьу. Парламентым и ЩІалэгъуалэ палатэм и ещанэ зэхьыхьэ зэхэтащ, абыхэм я унафэщІ хьуэщ Джаппуев Мусэ. Дащогуть жьыджэру, кьэралым и Іуэху зэрагъэкІуэтэным иужь ить лэжьыгъэ куэд зэфІагъэкІыну.

Законхэм щІэх-щІэхьыурэ зэпльэжьэрэ зэхьуэжьІыныгъэхэр зэрыхалъхьэм, 2013 гъэм республикэм и бюджетыр зыхуэдэнум и проектыр зэрагъэхьэзырам, улахуэхэр хэгъэхьуэныж ехьэлІауэ лэжьыгъэхэхэм, нэгъэущІ куэдми я гугъу ищІащ Чеченовым.

ЩОМАХУЭ Залинэ.

Илъэс 19 ирокъу

• Абхъазым и махуэ

ФОКІАДЭМ и 30-м Налшык къалэ, Абхъазым и утым, щагъэлъэпІащ Абхъаз Республикэм и ТекІуэныгъэр ильэс 19 зэрырикъур. А ТекІуэныгъэр кьэзыхьаХэм яхэта ди щІалэхэр, куржьабхъаз зауэм хэкІуэдахэм я адэ-анэхэр, ди къуэшхэм я махуэшхуэр дэзыгъэлъапІэ ди къаэгъуэхэр щызэхуэсащ Абхъазым и утым икІи абы и фэепльым удз гъэгъахэр тральхьащ.

ЗэкІуэда щІалэхэм я лІыгъэм зэрыригушхуэр, Апсным и ТекІуэныгъэм, Щэхьэхутыныгъэм зэрыригъэгъ, абы адыгэ лъэпкъым сыт щыгъуи зэрригуэтыр кьыхэщу кьэпсэльащ зэхуэсым кьрихьэлІахэр.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Сурэтхэр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

Илъэс ныкъуэ лэжьыгъэр къызэщІакъуэж

Иджыблагъэ КъБР-м и Парламентым щекІуэкІа зэІуІуэм Іуэху 25-м нэблагъэ щыізэпкърахащ. Ар кьызэІухащ икІи ригъэжьащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Чеченов Ануар. Зэхьыхьэр Іуэху дахэкІэ ирагъэжьат - зи лэжьыгъэ купщафІэхэмкІэ кьахэща депутатхэм ЩІыхь тхылъхэр иратащ. Апхуэдэу Къэбэрдей-Балькъэрым и Парламентым и зыужьныгъэм хэлъхьэныгъэфІ зэрыхуищІам папщІэ, Урысей Федерацэм и Къэрал Думэм и ЩІыхь тхылъыр кьыхуагъэфэщащ Чеченов Ануаррэ Парламентым бюджетымкІэ, налогэхмкІэ, финансхэмкІэ и комитетым и Іэтащхьэ Ахьуэхьу Къаншобийрэ. Закон къыдэзыгъэкІ орган нэхъыщхьэм зэфІигъэкІ Іуэхуэхэм жьыдэжру зэрыхэтым папщІэ, УФ-м и Къэрал Думэм и Аппаратым и ЩІыхь тхылъыр иратащ Битокъу Владимиррэ Маккаевэ Марьям-рэ.

КъБР-м и ПАРЛАМЕНТЫМ экономикэ политикэмкІэ, хьэрычэтыщІэ ІуэхуэхэмкІэ и комитетым и унафэщІ **Марьяш Иринэ** кьигъэльэгъуащ бззэрхэм я кьыззэгъэпщыкІэм, сату щащІэ щІыпІэхэр нэхъыбэ щыныи текуэдыщІэ законым халъхьэну я мурад зэхьуэкІыныгъэр.

КъБР-м ПсэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и къэрал комитетым и унафэщІ **Кулиев Мустафир** республикэр процент 97-98-кІэ щыІмахуэм хуэхьэщІ зэрыкІуэмкІэ кьызэхэхуэм хьыбар яригъэщащ. Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьныгъэмкІэ министр **Тюбеев Альберт**, КъБР-м и Правительствэм и жэрдэмкІэ, пенсэ ныжькьым нэсахэм ират ахьшІэр 2013 гъэм сом 5 155-рэ и кІэ кьызэрымыкІуэнум и проектыр депутатхэм я пащхьэ щрагъэлъхьащ, псори зэдзарэзыуэ ар кьызэдащтащ. Апхуэдэущ Тюбеевыр кьытеувьІащ КъБР-м ис унагъуэшхуэхэм зэрадзэпымкъум. Унагъуэ хуэмышІахэм, бынунагъуэшхуэхэм, Іэмал зэриІэкІэ, зэрызыщІагъакъуэм, бын етхуанэ зыгъуэтым и псэупІэр нэхъыфІу зэригъэпэщын папщІэ сом мин 250-рэ зэрыратым тепсэлъыхьащ министрыр, кьищынэмыщІауэ, 2009 - 2011 гъэхэм кьриубыдэу кьалъхуум я бжьыгъэр нэхъыбэ зэрыхъуар, иджыри абы тету зэрекІуэкІыр щІигъужащ кьэпсэлъам.

КъБР-м финансхэмкІэ и министр **Бышэн Азрэт** зэІуІуэм щыжиІащ блэкІа ильэс ныкьуэм республикэм и мылькур зытрагъэкІуэдахэр, кьагъэсэбэпамрэ кьахэхьуамрэ игъэнэІуащ. Республикэ бюджетым щыщ сом меларди 9-рэ мелуани 178-рэ ильэс ныкьуэм кьриубыдэу щІэныгъэм, узынщагъэ хьумэным, щэнхабзэм, нэгъэущІ унэтІыныгъэхэми трагъэжьэдащ. Улахуэм, стипендием, пенсэм хуэдэхэмкІэ нобэкІэ щыхуэ зэратемылъыр жиІащ Бышэным.

ЗэпІэзэрыту, шынагъуэншэу

ФокІадэм и 29 - 30-хэм республикэм и къалащхьэ Налшык щызэхэта «Кавказ Джэгухэр-2012» щыналъэ зэхуэаку фестивалыр зэпІэзэрыту екІуэкІащ. Абы хэта хэщІыхэр яхуэфащэ пщІэрэ гулыт-тэрэ ягъэтауэ екьэжащ.

КъБР-м И ХАБЗЭХЬУМэ Іэнатіэхэм форумым зыщыхуагъэхьэзырми ар щекІуэкІми я кьалэныр тэмэму ягъэзэщІащ. Жылагъуэ шынагъуэншагъэр кьызэгъэпэщыным, хабзэр кьызэпамыдыным пыщІа псорэ и нэІэ щІэтащ Урысейм и МВД-м Жылагъуэ хабзэр кьызэгъэпэщыныжкІэ и управленэ нэхъыщхьэм и унафэщІ полицэм и генерал-лейтенант Демидов Юрийрэ къэрал кІуэцІ ІуэхуэмкІэ министру КъБР-м щыІэ полицэм и генерал-майор Васильев Сергейрэ.

Васильев Сергей кьалэн ящищІащ кьулыкьущ щрахьэкІыным кьыхэжанэкІахэм гулытэ хуащІыну ягъэлъэгъуну.

Къэрал кІуэцІ ІуэхуэхэмкІэ министерствэу КъБР-м щыІэм Хьыбархэмрэ жылагъуэ зэпыщІэныгъэхэмкІэ и Іэнатіэ.

• КъБР-м и Пенсэ фондым

ИнтернеткІэ къаІэрохьэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Пенсэ фондым япэ зэазихым цІыхуэхэм я тхыгъэ 215-рэ, абыхэм ящыщу 118-р ПФР-м и Интернет-сайтым (www.pfrf.ru/ot_kabbal/online/) и онлайн хэщІапІэмкІэ кьыІэрыхьащ. Ахэр псори ятхащ, хэпльащ икІи, и пІалъэм кьитІасэу, тхыгъэр зейхэм жэуапхэр Іэрагъэхьэжащ.

ТХЫГЪЭХЭМ я процент 40-р жьыгъэкІэ пенсэ зратхэм, процент 49,3-р Іэнатіэм Іут пенсионерхэм, процентри 7,4-р ныкъуэдыкъуэхэм хуоэ. Ахэр нэхъыбэу зыгъэпІейтейхэм ящыщщ:

- пенсэхэр кьызэрабж щІыкІэмрэ абыхэм зэрыхагъахьуэмрэ;
- анэ (унагъуэ) ахъшэр зэрыхухахымрэ ар кьызэрагъэсэбэпымрэ;
- мазэ кьэс ят ахъшэр кьызэрыІах щІыкІэр;
- къэрал пенсэ страхованэм и тхыльыр щамытыр;
- жьыгъэкІэ лэжьыгъэ пенсэр нэхъ пасэу хуагъэуэвыныжкІэ яІэ хуитыныгъэр;
- зыхуей тхылъхэр кьыдахьныжкІэ зэрадэІэпыкъу щІыкІэр.

Апхуэдэу куэдым телефон хэхахэр кьагъэсэбэп, пенсэ законодательствэм теухуа упщІэ зэмылІэужьыгъуэхэмкІэ чэнджэщхэр ыІэрагъэхьэ.

Телефон хэхахэр: **8(8662)42-00-29; 8(8662)42-00-30.**

Урысейм пщІэнпщэу щылажьэ телефон хэхам и номерыр: **8-800-200-09-33.**

УФ-м и Пенсэ фондым и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и пресс-Іуэхущапіэ.

• Партым и жэрдэм

«Лъэпкъым и фІыпІэр»

«Урысей зэкъуэт» партым и хэщІапІэ нэхъыщхьэм зэІуІэ щекІуэкІащ щІыналъэ къудамэхэм я Іэтащхьэхэр, партым и лІыкІуэхэу КъБР-м и Парламентым, щІыпІэ Советхэм хэтхэр къырихьэлІауэ. Абы щытепсэлъыхьащ Къэрал Думэм кьыщыхалъхьэну я мурад законэм я проектхэм. Ахэм ящыщ зыщ «Лъэпкъым и фІыпІэр».

ИУЖЬРЕЙМКІЭ «Урысей зэкъуэт» партым и мурадщ зэІыхьлыхэмрэ зэблагъэхэмрэ кьэрал кьулыкьухэр ирамыгъэІыгъыныр, властым и орган зэхуэмыдэхэм хэтхэм хамэ къэралхэм мылъку щаІэу хуамыдэнырэ хабзэм хуагъэкІуэну.

КъБР-м и Парламентым «Урысей зэкъуэт» партым и фракцэу хэтым и унафэщІ, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академием и ректор **Жарыкъуэ Борис** мы Іуэхуэхэм щытепсэлъыхьым кьыхигъэщащ:

«НэхъапэкІи абы ещхь проектитІ Къэрал Думэр хэпльэн папщІэ хуагъэхьауэ щытащ. Ахэр зи Іэдакъэщ Іэкіэхэм кьызэралъытэмкІэ, властым зыІэщІыкІуэхэм хамэ къэралщІаІэ мылъкур жаІэн хуейщ, ябзыщІыну иужь ихьэмэ, мелуани 3-4 кьуэдыуэ ятынущ.

Ауэ Думэм и фракциплІри зыхэлэжьыхьа проектыр нэхъ пхъашэщ, абыхэм къагъэув кьулыкьущІэхэм, депутатхэм, сенаторхэм хамэ къэралхэм ахъшэ щаІэуна, мылъку щаІэ мыхъуну, а хабзэм ебакъуэм сом мелуани 10-кІэ етхьэкъупхъэу е илъэситхкІэ гъэтІысыпхъэу.

Политикэ партпсомиластым абыкІэ я мурадыр жэуаплныгъэ зыхэлъ, и хэкумрэ абы и зыужьныгъэмрэ япэ изыгъэщ щІыхуэм (унафэщІхэм) я дуней тетыкІар адрейхэм щапхъэ щащІыныкрщ. Къэрал кьулыкьущІэм хьэкъыу пхыкІ ихуейщ и хэкум фІыуэ щыдыгъуэу нэгъэущІ щІыпІэ Іэпхъуэну и мурадмэ, ар кьызэрыхуамыгъэгъунур.

«Лъэпкъым и фІыпІэр» законым и проектым щІыхуэбэр щагъэгъуэзэнщ, абыхэм я Іуэху епльыкІэр жалэфын щхьэкІэ.

ДЖЭДГЪАВЭ Татьянэ.

• Аруан куей

Гъуэгухэми лъэмыжхэми йогугъу

Аруан районым и гъуэгухэм я щытыкІэр егъэфІэкІуэным сом мелуан 70 хухахащ.

СТАРЭ Шэрэджым кьыщыщІэдзауэ Жэмтхьэлэ нэсыкъ щІэуэ асфальтыр тралъхьэ, гъуэгухэри нэхъ бгъуфІэ ящІ. Иджырей мардэхэм тету кьрахьэлІэ Іуэхум, ушьытешьныхьыжьын щымыІэу, фІагъ ин бгъэдэльщ: джафэщ, сыт хуэдэ хьэлъэми пэльэщын хуэдэу быдэщ.

Гъуэгу лэжьыгъэхэм кьаджжІуэу, Псыгугэнсум и хьэблитІыр зэпльыщІэ псыхьэ лъэмыжкьшхуэр кьагъэщІэжырри, гъущІ убыдыпІэхэмрэ бетон кьэхьхьэмрэ екІуу ялэжащ. Апхуэдэ лэжьыгъэ иращэкІащ кьуажэ дыхьэпІэм унэмыс телъ лъэмыж нэхъ щыкІыми.

Старэ Шэрэдж - Чернэ Речкэ гъуэгури зэлъжьынухэм ящышщ. Мы ухуэныгъэхэр зэрырагъэжкІуэкІыр ди республикэ бюджетым кьыхэкІа ахьшщ. Апхуэдэ щыкІэм тету гъуэгухэм лъэмыжкэри куейм и щыпІэ псомиящы зэрагъэпэщыжынущ.

ЖАНХЪУЭТ Зуэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и деж ЩэнхабзэмкІэ щыІэ советым и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2012 гъэм фокІадэм и 5-м №212-ПП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещІ:**

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и деж ЩэнхабзэмкІэ щыІэ советым къызэрэпэщын.

2. Къэщтэн мы Унафэм щыгъуэхуэ:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и деж ЩэнхабзэмкІэ щыІэ советым теухуа Положенэр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и деж �щэнхабзэмкІэ щыІэ советым хэтхэр.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ГЕРТЕР Иван

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2012 гъэм фокІадэм и 5-м къыдигъэкІа Унафэ №212-ПП-мкІэ къыщтащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и деж щыІэ ЩэнхабзэмкІэ советым хэтхэр

Гертер И. К. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ**Іэр** *(Советым и унафэщІш)*

Ерчэн Т. Хьу. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ**Іэм** и къуэдзэр *(Советым и унафэщІым и къуэдзэш)*

Фыырэ Р. Б. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ и министрыр *(Советым и унафэщІым и къуэдзэщ)*

Бурмакэ М. П.- «Горькэм и цІэр зезыхьэ урыс драмэ театр» къэрал кІэзонэ щэнхабзэ Іуэхущапіэм и актрисэр

Вэрокъуэ В. Хь. - Урысей щэнхабзэ фондым и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и тхьэмадэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Кинематографистхэм я союзым и тхьэмадэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ советым хэтыр *(зэгурыІуауэ)*

Егоровэ Г. Ф. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Профсоюзхэм я федерацэм и унафэщІым и къуэдзэр *(зэгурыІуауэ)*

ЖъакІэмыхьу КІу. Хь. - «Щодджэщ Іыку Алий и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театр» къэрал кІэзонэ щэнхабзэ Іуэхущапіэм и актрисэр *(зэгурыІуауэ)*

Зумакуловэ Т. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Цыхуэбэ усакІуэр *(зэгурыІуауэ)*

Къанокъуэ А. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Аруан муниципальнэ районым и щІыналъэ адміністрацэм и Іэтащхьэр *(зэгурыІуауэ)*

Карчаевэ А. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ и министрым и къуэдзэр *(Советым жэуап зыхь и секретарщ)*

КъхъуІуфэ Хь. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ТхакІуэхэм я союзым и правленэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуауэ)*

Котляров В. Н. - «Эльбрус» журналым и редактор нэхъыщхьэр, «М. и В. Котляровы» тхыль тедзыпІэм и редактор нэхъыщхьэр *(зэгурыІуауэ)*

Логоватовский Ю. С. - «Урысей Федерацэм и Архитекторхэм я союз» зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ Іуэхущапіэм и правленэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуауэ)*

Опрышко О. Л. - Урысей Федерацэм и ТхакІуэхэм я союзым хэтыр *(зэгурыІуауэ)*

ТекІуэнэ А. А. - «Къэрал концерт гъэтхэгъуэпІэ» къэрал бюджет щэнхабзэ Іуэхущапіэм и унафэщІыр

Темыркъан Б. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Композиторхэм я союзым и правленэм и тхьэмадэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ палатэм хэтыр *(зэгурыІуауэ)*

Темыркъан Г. Ж. - «Урысейм и Художникхэм я союз» Урысейпсо творческэ жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Іуэхущапіэм - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Художникхэм я союзым и правленэм и тхьэмадэр *(зэгурыІуауэ)*

Уянаевэ А. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ Малаков Аслъэн къыізэрыджІамкІэ, лэжьыгъэхэр ягъэува пІалъэм кьитІасэу зэфІагъэкІ.

- ПсэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм зегъэужьыным мыхьэнэщхуэ идот, абы къыхэкІыу, куейм щыпсэуэхэр арэзы зэрыщІыным ди кьарур идокъхьэлІэ, кьыхихьэщащ районым и унафэщІым.

Зи гугъу тщІа программэм ипкъ иткІэ, фэтэр куэд хъу унэ 15-м зи пІалъэр икІа лифт 18 нэгъабэ щызэрахъуэкІащ.

ТАРИМ Алисэ.

• Іуащхьэмахуэ куей

Ягъэува пІалъэм зэфІагъэкІ

«Іуащхьэмахуэ районым и Тырныауз къалэм фэтэр куэд хъу унэхэр къызыхуэтынщІу зэрыщызэрагъэпэщыжынур» мурад пыухыкІам тещІыхьа муниципальнэ программэм хыхьэу, псэупІэ 21-рэ абы зыхуей щыхуагъаз.

А ІУЭХУМ хухаха сом мелуан 25-м щыщу мелуан 18,3-р федеральнэ, мелуани 5,5-р республикэ бюджетхэм къыхэкІащ, сом мелуанрэ зы пщІанэр псэупІэр зейхэм халіхьащ.

Куей администрацэм и деж щыІэ ІэнатІэхэм я зэдай комиссэм зэфІэгъэкІыпхьэхэр игъэбелджылащ. Унэ зыбжанэм я унащхьэр яхьуэжащ, инженер сетхэр зэрахьуэкІ, я ІуплъапІэхэр зыхуей хуагъаз.

ЩІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэ Малаков Аслъэн къыізэрыджІамкІэ, лэжьыгъэхэр ягъэува пІалъэм кьитІасэу зэфІагъэкІ.

- ПсэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм зегъэужьыным мыхьэнэщхуэ идот, абы къыхэкІыу, куейм щыпсэуэхэр арэзы зэрыщІыным ди кьарур идокъхьэлІэ, кьыхихьэщащ районым и унафэщІым.

Зи гугъу тщІа программэм ипкъ иткІэ, фэтэр куэд хъу унэ 15-м зи пІалъэр икІа лифт 18 нэгъабэ щызэрахъуэкІащ.

ТАРИМ Алисэ.

Къэбэрдей-Балъкъарым нэмыцэ зэрыпхъуакIуэхэр къыщытеуам, Рохмановэ-Бергман Роэзэрэ абы и Iыхьыхэмрэ ажалым щIэныгъэ зыхъумар Исльэмей къуажэм щыщ Балъкъыхэ я унагъэрщ.

РОХМАНОВЭ-БЕРГМАН Роэз:
«ЛЪЭПКЪКIЭ СЫЖЪУРТМИ, АДЫГЭУ ЗЫКЪЫЗОЛЪЫТЭЖ»

КФАР-КАМЭ и телевидекIэм и лэжьакIуэ Тхьэхъхъуэ Заур игъэлъэзыра фильмым Роэз и гъащIэр къыщэрекIуэкIар адыгэбзэкIэ къыщеIуэтэж.

Фильмым къыщэрыхэщымкIэ, Роэз 1941 гъэм къалъхуащ. И адэ Рохмановэ Давид ищIэжыркъым. Проп щыгъуазэщ Хэку зауэщхэм и зэманым нэмыцэхэм журтхэр игъэкIуэрыщытым. Роэз нэмыцэхэм къезыгъэзар бынибгъу зиIа ХьэфыщIэрэ КIуакIуэрэщ. Балъкъыз зещхьэгъуэсхэр ар зыпIыжар, зыгъэсар. Роэз сымэ зэрыжуртым щыхьэкъым, лъэпкъ схуэхъуа адыгэхэм сазэрыхуэзэщым нэмыщI. Къэбэрдей-Балъкъэрыращ си Хэкур. ХьэфыщIэрэ КIуакIуэрэ си адэанэу, абыхэм я бынхэр си дэлъхуу, шыпхъуу собж. Укъзыпхъуараксым уи адэанэр, узыпIаращ. Адыгэ шхынпIуэхэмрэ адыгэ хабзэмрэ зыри къытекIуэнукъым. СыдIэмэ, адыгэ хабзэм тету сыщIалъхьэну сыхуейщ, - щыжеIэ Роэз фильмым.

Роэз и анэ Iэминат Псэунэхэ зыщирэзыщIуат. Хьэбэчыкэрэрэ Къэзэкэрхэри журтхэр кIаратIащ. Бахъсэн, Исльэмей, Зеикъуэ дэс адыгэ унагъуэ зыбжанэми журт сабийхэр я деж щахъумащ.

Роэз ипхъу Анжелэ унагъуэщ, Налшык щопсэу. И пхъурыпхъухэу Оксанэрэ Илонэрэ адыгэбзэ къабзэкIэ мэпсалъэ. Балъкъыз Хьэфыщ I и къуэ Лолэ Исльэмей дэсщ. Лолэ и щыпхъум телефонкIэ щепсалъэкIэ, Израильм къикIыжу я деж къэкIуэжыну зэригуапэр жреIэ.

Лолэ и къуэ Хьэсэн журт зэтрауКIаэм я фэепIь Iуэху зезыхьэу Израильм щыIэхэм захуигъэзащ, журт унагъуитI къезыгъэла и адэпхъуэм «Захуагъэм и тельхъэ» цIэр къыфIащыну щIэлъэIуу.

«Балъкъыз ХьэфыщIэрэ КIуакIуэрэ я унагъуэм щахъумащ Рохмановэ Матвей, Дусэ, Роэз сымэ, я анэ Iэминат, Шалумовэ Рафик, Жорэ, Роман, Iадэм (Iэминат и дэлъхуэм и къуитIыр), абы я анэ Тосэ, Рохмановхэрэ Шалумовхэрэ я анэшхуэ Марьям. Си анэшхуэм абы теухуа хъыбархэр къызэкIэу щытащ. Си адэшхуэм и гъунэгъуу псэуахэр Iуэхум щыхьэт эрытехъуахэр арщыдандэс Къэтинэ Маринэрэ Германием щыщ Черняков Геннадий зэхуэдэхъэжащ нкIи нотариусым щIитIэбыдэжауэ тхыльэ сиIэщ. Си гугъу сщIахэм ящыщу псэууэ къэнар Рохмановэ Роэз, Шалумовкэ Рафикрэ Жорэрэщ.

Роэз и анэ дэлъху Хэку зауэщхэм зэкIуэдам и къуэ Шалумов Рафик Берлин дэсщ. ТелефонкIэ зэ дыдэпсэльатэ, Хэку зауэщхэм щыгъуэ я унагъуэр си адэшхуэм къыщэрыригъэлам щыхьэт техъуэну арэзыкъым. Дыдэрыдэхъуэпри си унагъуэр зэрадэIэпыкъуэр зэрыщымыгъупщэнури къыхигъащащ, ауэ «нэмыцэхэм лей къызэрырахам папщIэ» Германием мылъку къызэрыщратым къыхэкIыу, кIэхъуам щыхьэт техъуэфынукъым. СыдIэмэ, адыгэ хабзэм тету сыщIалъхьэну сыхуейщ, - щыжеIэ Роэз фильмым.

Роэз и анэ Iэминат Псэунэхэ зыщирэзыщIуат. Хьэбэчыкэрэрэ Къэзэкэрхэри журтхэр кIаратIащ. Бахъсэн, Исльэмей, Зеикъуэ дэс адыгэ унагъуэ зыбжанэми журт сабийхэр я деж щахъумащ.

Роэз ипхъу Анжелэ унагъуэщ, Налшык щопсэу. И пхъурыпхъухэу Оксанэрэ Илонэрэ адыгэбзэ къабзэкIэ мэпсалъэ. Балъкъыз ХьэфыщIэ и къуэ Лолэ Исльэмей дэсщ. Лолэ и щыпхъум телефонкIэ щепсалъэкIэ, Израильм къикIыжу я деж къэкIуэжыну зэригуапэр жреIэ.

Лолэ и къуэ Хьэсэн журт зэтрауКIаэм я фэепIь Iуэху зезыхьэу Израильм щыIэхэм захуигъэзащ, журт унагъуитI къезыгъэла и адэпхъуэм «Захуагъэм и тельхъэ» цIэр къыфIащыну щIэлъэIуу.

«Балъкъыз ХьэфыщIэрэ КIуакIуэрэ я унагъуэм щахъумащ Рохмановэ Матвей, Дусэ, Роэз сымэ, я анэ Iэминат, Шалумовэ Рафик, Жорэ, Роман, Iадэм (Iэминат и дэлъхуэм и къуитIыр), абы я анэ Тосэ, Рохмановхэрэ Шалумовхэрэ я анэшхуэ Марьям. Си анэшхуэм абы теухуа хъыбархэр къызэкIэу щытащ. Си адэшхуэм и гъунэгъуу псэуахэр Iуэхум щыхьэт эрытехъуахэр арщыдандэс Къэтинэ Маринэрэ Германием щыщ Черняков Геннадий зэхуэдэхъэжащ нкIи нотариусым щIитIэбыдэжауэ тхыльэ сиIэщ. Си гугъу сщIахэм ящыщу псэууэ къэнар Рохмановэ Роэз, Шалумовкэ Рафикрэ Жорэрэщ.

Роэз и анэ дэлъху Хэку зауэщхэм зэкIуэдам и къуэ Шалумов Рафик Берлин дэсщ. ТелефонкIэ зэ дыдэпсэльатэ, Хэку зауэщхэм щыхьэт техъуэну арэзыкъым. Дыдэрыдэхъуэпри си унагъуэр зэрадэIэпыкъуэр зэрыщымыгъупщэнури къыхигъащащ, ауэ «нэмыцэхэм лей къызэрырахам папщIэ» Германием мылъку къызэрырыщратым къыхэкIыу, кIэхъуам щыхьэт техъуэфынукъым. Рафик си адэшхуэм и унэм зэрызыщигъэнщIкIуар къащIэмэ, щIы эрриупсар къыщIэщынщ, уеблэмэ игъэтIысын, захъшэр ирагъэшIынымыжынкIэ хуэнущ. ЗэкIалъэныпту телефонкIэ сыпсалъэу щIэдза нэужь, тубжь щIалъу жиIащ Хэку зауэщхэм и пэ тыкуэнибл иIауэ си адэшхуэм и унагъуэр езым иргъашхэу щытауэ. Ар зэрымыпэжым щыхьэт тохъуэ я зэманым абы и ныбжьыр ильэсибл фIыгъ зэрымыхъуар.

Ялэ каналым и «Жди меня» нэтынымкIэ къэзгъэуэтащ Израильм и Хедер кьалэм щыпсэу Рохмановэ-Бергман Роэз. И унагъуэр си адэшхуэм аджалым къызэрырагъэзам ар щыхьэт техъуащ икIи Шалумовкэ зэрадэIэпыкъуари кIиIуэтэжащ, ауэ, Рафик ягъэтIысынкIэ зиIэнущ, жиIам хущIегъуэжащ.

Дауэ хъуми, Израильм и суд Нэхъыщхьэм унафэ кIынщтэн хуеиIу Балъкъыз ХьэфыщIэ «Захуагъэм и тельхъэ» цIэр зэрыхуэфащэм теухуауэ», - жеIэ Хьэсэн.

- Рохмановхэрэ Балъкъызхэрэ унагъуэкIэ дыдэжкIэлъыкIуэрт. Абы я щIалэм и цIэр Матвейт, ауэ ар абы дыдэ реджэр Кулыкут. Абыр сэрэ хуабжу дыдэныбжьыгъут. И щыпхъу Дусэрэ Роэзрэ ди Iыхьыуэ сыбжьырт, - игу къетъэкIыж Балъкъыз Лолэ. - Нэмыцэхэр ди щIантIэм къыщыдыхьэкIэ, Рохмановхэ я сабийхэр ди анэм IэпIэжкIэ къыщтэрт, и быну къащиIэхъуэн щхьэкIэ. Езыхэри журтхэм сыбжьырт, - игу къетъэкIыж Балъкъыз Лолэ. - Нэмыцэхэр ди щIантIэм къыщыдыхьэкIэ, Рохмановхэ я сабийхэр ди анэм IэпIэжкIэ къыщтэрт, и быну къащиIэхъуэн щхьэкIэ. Езыхэри журтхэм сыдIэмэ, сырыхуфэт. Я анэ Iэминат жэщу фIэкI къыщIэкIырт-тэкъым, щIыпэм зыщигъэщIурт. Быным я нэхъыжь Дусэ дунейм ехьжащ, Кулыку Ростов областым щыIэ лъхъхъущым щыIащ. ЗэдалъхъэзэщIыхъуэм ящыщу псэууэ къэнэжар Роэз и закъуащ. Хэку зауэщхуэ нэужьым ахэр ильэс зыбжанэкIэ ди деж щыпсэуащ, Налшык щыщ ар къыIахьжыныр гугъуэ хъунущ. Арами, фи гугъэр хэмвыпхъж. АбыкIэ къыдэзIэпыкъунущ Хэку зауэщхэм хэкIуэда, зыкъебарышъ щыхьэ зауэлхэм я бынхэм защIэгъэкъуэныи тегъэпсыхьа программэхэр гъэзэщIа хъуныи телажьэну къызэрагъэпэща «ПОИСК» республикэ жылагъуэ организацэр.

Черепановым и ахъшэхэм я хъыбарыр Архангельск щыщ и цIыхугъэ Ивлев Игорь и деж къыщищIащ. Музейм и лэжьакIуэхэри, зауэлIэхэм я Iыхьлъэхэри щыгъуазэтэкъым ЗыхьуэмэжкиншэмкIэ ЦIыхугъэ Комиссарым и къудзэ Хрулев Андрей и указкIэ 1942 гъэм къыдэлъадэ хэкIуэдажьэ хэм хухалъхьа ахъщэр я унагъуэхэм махуитIым кьриубыдэу иратыжькIи зэрыхуеям. Абы щыгъуэ СССР-м и Къэрал банкым дзэ хуэIухуэщIэхэмкIэ и къудамэхэр ахъщэр тхылъкIэ зэрыслэпах Iэмалым хуэкIуат. Апхуэдэ щыкIэкIи, зауэлIэхэм ар къыIахьжыныр гугъуэ хъунущ. Арами, фи гугъэр хэмвыпхъж. АбыкIэ къыдэзIэпыкъунущ Хэку зауэщхэм хэкIуэда, зыкъебарышъ щыхьэ зауэлхэм я бынхэм защIэгъэкъуэныи тегъэпсыхьа программэхэр гъэзэщIа хъуныи телажьэну «ПОИСК» республикэ жылагъуэ организацэр.

Черепановым Михаил зэрыжиIамкIэ, СССР-м и Къэрал банкым ахъшэр зэрыхуахьлъхьэ тхылъхэр 1942 гъэм зауэлI къэс кьыхуэзIахауэ, я улахуэр абыхэм ягъэзащI. ХэкIуэдахэм я тхылъхэр Къэрал банкым дзэ хуэIухуэщIэхэмкIэ и «Красноармейскэ» Iуэхущ Iэмэ и архивым, иджы Урысейм и Банк нэхъыщхьэм зэрыщIэхъуэмэм щыгъуазэр мащIэщ. Нэгьабэ жэпэгъуэм Черепановым а ахъшэхэм я хъыбарыр Архангельск щыщ и цIыхугъэ Ивлев Игорь и деж къыщищIащ. Музейм и лэжьакIуэхэри, зауэлIэхэм я Iыхьлъэхэри щыгъуазэтэкъым ЗыхьуэмэжкиншэмкIэ ЦIыхугъэ Комиссарым и къудзэ Хрулев Андрей и указкIэ 1942 гъэм къыщыщIэдзауэ хэкIуэдажьэ хэм хухалъхьа ахъщэр я унагъуэхэм махуитIым къриубыдэу иратыжькIи зэрыхуеям. Абы щыгъуэ СССР-м и Къэрал банкым дзэ хуэIухуэщIэхэмкIэ и къудамэхэр ахъщэр тхылъкIэ зэрыслэпах Iэмалым хуэкIуат. Апхуэдэ щыкIэкIи, зауэлIэхэм ар къыIахьжыныр гъэзэщIа хъуныи телажьэну хэкIуэда, зыкъебарышъ щыхьэ зауэлхэм я бынхэм защIэгъэкъуэныи тегъэпсыхьа программэхэр гъэзэщIа хъуныи телажьэну «ПОИСК» республикэ жылагъуэ организацэр.

Черепановым Михаил зэрыжиIамкIэ, СССР-м и Къэрал банкым ахъшэр зэрыхуахьлъхьэ тхылъхэр 1942 гъэм зауэлI къэс къыхуэзIахауэ, я улахуэр абыхэм ягъэзащI. ХэкIуэдахэм я тхылъхэр Къэрал банкым дзэ хуэIухуэщIэхэмкIэ и «Красноармейскэ» Iуэхущ Iэмэ и архивым, иджы Урысейм и Банк нэхъыщхьэм зэрыщIэхъуэмэм щыгъуазэр мащIэщ. Нэгьабэ жэпэгъуэм

Блэкlам и щэхухэр

Хэку зауэщхуэм и лъэхъэнэм зауэлlэхэм я1эрымыхьа ахъшэр

Къэзан къалэм и музей лэжьакIуэхэм къызэрахутамкIэ, Хэку зауэщхуэм и зэманым биям и кхъухьлъатэ къезэмыдыххэм, и тank зыкъытэхэм, дамыгъэхэр ирятым и мызакъуэу, ахъшэ хухалъхьэрт.

СЫТ КЪЭРАЛЫМ ар лIыхъужьхэм щIаримытыжыг?

ХэкIуэда зауэлIэхэм едыгъуэхэм «хъунщIакIуэкIэ» мыкъуэмэ, нэгъуэщIу дауэ узэреджэнур? А упщIэмкIэ къыщIадзащ къэлъыхьуакIуэ, Тэтэрстаным Хэку зауэщхуэм и тхыдэмкIэ и музейм и унафэщI Черепанов Михаилрэ «Хьыбархэм я дуней» газетым и корреспондент Подгородовэ Маргаритэрэ зэпэгъэнар.

А зэIущIэм щхьэусыгъуэ хуэхъуащ 1941 - 1945 гъэхэм я лIыхъужьхэм - я адэхэм, анэхэм, я адэшхуэхэм лыкIэ кьалажьэу Банкым щэхэр ахъшэхэр кьэзэндэсхэм судкIэ кьыIахьжыну зэрыхущIэкъуэм теухуа хъыбарыр.

Зауэм хэкIуэдахэм я бынхэм захудогъазэ а тхыгъэм кьеджа нэужь, епIэщIкIыбу жылагъуэр ямыгъэпIейтеиныр. Арыншами, республикэм щыгъуэ щыгъуащ. ШыIэныгъэ зыхэвгъэлъ, юристгъэчылхэм фечэнджэщ, Iэмал имыIэмэ, Iащщыб щIа хуэIухуэщIэхэмкIэ и къудамэхэр ахъшэр тхылъкIэ зэрыслэпах Iэмалым хуэкIуат. Апхуэдэ щыкIэкIи, зауэлIэхэм хухахар зэрагъэуIури, ахъшэ хъыбарыр, абыхэм я тегъэщIапIэу, зэрыщIыгъуат.

Урысейм и къэлъыхъуакIуэхэм къызэрахутамкIэ, Хэку зауэщхуэм и лъэхъэнэм сэлэтым мазэм сомИ 10 - 15 (полным гвардие цIэр зэрихьэмэ - сом 17), лейтенантым сом 200 иратырт. ЛIыгъэ къэзыгъэлъагъуэхэр я1эрымыхьа ахъшэ щыщ Май къалэм дэт тхыдэ-лъэхъухутэ музейр. Мыбы щIэхъуэщIэхъуэр щIагъэкIуэкI Урысейм и Къэбэрдей-Балъкъэрым я тхыдэм къыхэна лъэхъэнэ гукъинэжхэм щIэблэр хэзыгъэгъуэ хэзыныкъуэр. Иджыпсту музейм щокIуэкI «Май къалэжьыр- зыфIащa сурэт выставкэ.

«ГъащIэм и блэкIар Iупщу кьызыхэщ сурэтхэм дэрэжьэгъуэ хэзымыкъыхьу щIыхь къэгъэзытыгъуейщ: нэхъыжьхэмкIэ псэм къехуэбыIэ гукъэкIыжьхэмрэ тепIъэгъуэхэмкIэ гъэнщIащ, щIэблэмкIэ - дерс къызыхахьи гъуазэщ», - жеIэ музейм и унафэщI Федоровэ Еленэ.

Выставкэм щагъэпхъагъуэ 70-80 гъэхэм Май къалэм и щIыпIэ нэхъ дахэхэм щытраха сурэтхэр. Ахэр куейм щыпсэухэм зэхуахьэсжьащ. Дызыхэт зэманымрэ блэкIам и тепIъэхэмрэ зэбгъапщэмэ, нэхъри Iупщ къыпщIащ иужьрей зэманым къалэм игъуэта зэхуэдэкIыныгъэхэрэ. Гъэтхэгъуэныгъэм къекIуалIэхэм кьащIэнущ ди республикэм и район пэрытхэм сыт щыгъуи хабжэу къекIуэка Май щIыналъэм и зыужьыныгъэм хэпъхьэныгъэшхуэ хуэзыщIа цIыху гуащIафIэхэм я гъащIэрэ я лэжьыгъэ гъэзэгуэнэмэ теухуа куэд.

Выставкэр щIэкIуэгъуэ мазэ пщIондэ щыIэнущ.

ЛЪЭСТЭН Музэ.

Тыгъэ хуащI

«Константиновское» мэкъумэш предприятэм хуэхьэ школым тыгъэ хуащIащ псы къызэрыщIащ иджырей гъэпсыкIуэхэр.

КЪУАЖэ еджапIэр ильэс хуэ1ущ хьуауэ псымкIэ гугъу ехьырт, щIэхщIэхъуэрэ электрокъарур зэрыпачым къыхэкIыж. А гукъуэгр зыщхьэщIхьну мурад ищIащ щIыпIэ мэкъумэш щхьэйгъэтэм и Iэтащхьэ Щоджэн Руслан. Школым и унафэщIхэм зэрыжиIамкIэ, ар сыт щыгъуи къадоIэпыкъу икIи зыхуагъэзауэ кьыщигъэщIхъуэ къэхъуакъым. Къапщтэмэ, гъэедэжгъэщIэм щIыпIэлIэ зэрыщIыгъуэ къэхъуакъым. Къапщтэмэ, гъэедэжгъэщIэм щыщ гъэр ящхьэщIмыхьу зы ильэсэ дэкIыркъым, школми сабий садми ерыскъыкъэхIэмкIэ япоIэбэ.

Апхуэдэу нэгъуэщI спонсорэхэр Iуэхум кьыхьхьэрэ, курыт еджапIэм и пщIантIэр зэрыщIыгъ къэхъуэ дахэхэмкIэ къаIуэгъэнэмэ, Iдажьдаг гъэ тыгъэ къыхуащIа псы къыщIэшIапэ ягъэзащ.

Выставкэр щIэкIуэгъуэ мазэ пщIондэ щыIэнущ.

ГЪЭУНЭ Борис

Хьисэ цIыкIу и зы махуэ

Рассказ

ЛъагъуЭуафэщ Хьисэ цIыкIу, пыжьыбнэ-нэхъыжь хьурей хьужащэ. Ауэ гунэджьынышэщ нэхъыбэм. Сытым тегуфIыкъыи ар, и унагъуэм псалъэ дахэ щызэхимыхмэ, бэлэбанэкIэшхъуэбаЦуэ хуэпа зэпытмэ? КьыштокIе, кьыхуэщхьэзэ абы Iауэ.

Хьисэ цIыкIу, пщэжджькъ къэси хуэдэу, ныШэдиби вжьуэ къэтэджкIэ, чеишхуищым ярыта псыр и дамэр иришэкIуэ пэгункIэ ихьурэ жыгым щIикIэщ, Iуэри пщIантIэри игъэхьабзэри, еша-елIауэ унэм щIыкIыжьжащ, итIани фIызым зыкъкъэхъэжкIыщеш:

- Елыт ар!.. Мы унэ льэгу кьабзэм кьыIэрытепщхьа, - жи, - вакъэжьитIым я1эр кьакIэрыпIэтIэр я жьэр ущIэрыпсыр. Зыкъэщыкъур ятхъэщIу псы кьыпIыкьыпIэм зэкIырытти, зы кьыригъэжкIауэ и Iэшхуэр ещI абы, и напэ тхъуэплъ-сырыкуфэр къэпщIэнтIащи, уIуплъэну гурымыхьщ, и нэ нащхъунтIыргьи - кьызэпIыхьауэ жэпэдрж. - ЩIэкIи зылъыхьджьипстуупщIашэ! - мэкIий. - Дапщэрэ ныбжьеслэну?

- Сабын кьэсцIэнурат, - жи Хьисэ цIыкIу, шынэпауэ зыхэхуещ.

- Кьащтэ-тIэ!.. Укьепэрэзэхьыу ущытыну куэдрэ?

ЩIалэ цIыкIур кьыщIыхьэжащ, зитхъэщIу, зигъэжьабзэрри. ИджыригъэрыМ ёоплъыхри кьуэтщ ар бжэкьуагъыМ. И кьупщхьэ гъащIэр игъэжьгъуу щэнт лъахъщIэм тес Данэ цIыкIу (и шыпхъу цIыкIур) абы кьыхуцIопль, кьыхуогуфIэ, зэуи и нэщхьыфIагъыр и нэкIу кьамылъфэ цIыкIум тобэрэкIыр жеIэ:

- Мамэ, мамэ, зо, Хьисэ шхэну хуейс.

- Хуитщ, шхэнуМэ. Махуэ псом пщIантIэм дэсынущ. Армырми мэлыкъхъэльыфэ ар нэху зэрыщIэ... Махуэ кьэси апхуэдэщ, IэгъуапэишхьI ещI, - кьыIуролъэль Лауцэ, зригъэзэкIыжуэ, итхъэщIа тепщэнкIэ, макъыжуэ ригитъэщIуэ дапхъэм эдытригъэувэжащ, и Хьыджжбз цIыкIуми кьыткокIие: - ИIэ, накIуэ, ныщIэкI уэри! Дыкьыкьэрохуу, жысIа?

Фызым а зэрыгъуэмэтIымэуэрэ ерыскъы кьащтат, ауэ Хьисэ цIыкIу абы хигъэщIащи ныIэкъым. ЧэзуетгъэкIыу щеи тIэкIу елбри кьэкIэтэджкъажащ, Iэнэм кьытрина ерыскъым хуеплъэкIыуэрэ. Шынащ ар, «уедэзэпIуу куэдрэ уущысынну?» - жиIэу, мор аргуэрэу кьытекIиенкIэ. Ар абы и кьэкIэ, Хьисэ цIыкIу ди пщэфIапIэбжэр егъэбыдэ. Ар зыпэбгъапIъэу ущыс хьурэ?

Арати, зэанэзэпхъуэ я Iэпэр зэрыыIагъыу дэкIри, Хьисэ цIыкIу и закъуэ пщIантIэм кьыдэнащ. Лауцэ ягъ щIыкIэ сабийр садым ишэнуурэ итIанэ лъэжьапIэм кIуэнущ. Папэщи, нэхъыбэм губгъуэм щыIэщ. ПщэфIапIэ дэкIуеинIэм тесыкIэ Хьисэ цIыкIу я зэпыщIхьейуэ.

«Мэлыкхъуэльфэ», - жиIэу щхьэ жиIа Лауцэ?» (И гукъуэгр кьыфIыдошэсае щIэда цIыкIум). Нышэдибэ кьыщыщIэшIам зы щIакхъуэ бзыгъэ закъуэ кьыздищтати, зэ1ущIэ зэщIэувыжьыкIуэрэ едзэжьащ, нэгъуэщI ерыскъы и джийм ехатэжьым нэху зэрыщIэ. Махуэ кьэс сабийм кьыщIыкIеиен щхьэусыгъуэ гъэрэкIэ кьеульэпхъэщ Лауцэ. Хьисэ цIыкIу имыщIэу щытткъым фызыр ноби егъэлеяуэ кьыщIытешхьыхьыр. Зыпщыхьэщхьэ Лауцэ жэмыр кьыщишым, шкIэ цIыкIур зэран хуэмыхьун щхьэкIэ Хьисэ пщэхъур иБыгъыу кьригъэшын хуеят абы. АрщхьэкIэ мор теджэгъукIщ, щыгъуащэкри, и зэманым кьрихьэлIэжатэкъым.

Адэр кьэлуэжащ, фызыр хуотхьэзуэхъ, ныжьыпIэ-нэхъыжь хьурей хьужащэ. Ауэ гунэджьынышэщ нэхъыбэм. Сытым тегуфIыкъыи ар, и унагъуэм псалъэ дахэ щызэхимыхмэ, бэлэбанэкIэшхъуэбаЦуэ хуэпа зэпытмэ? КьыштокIе, кьыхуэщхьэзэ абы Iауэ.

Хьисэ цIыкIу, пщэжджькъ къэси хуэдэу, ныШэдиби вжьуэ къэтэджкIэ, чеишхуищым ярыта псыр и дамэр иришэкIуэ пэгункIэ ихьурэ жыгым щIикIэщ, Iуэри пщIантIэри игъэхьабзэри, еша-елIауэ унэм щIыкIыжьжащ, итIани фIызым зыкъкъэхъэжкIыщеш:

- Елыт ар!.. Мы унэ льэгу кьабзэм кьыIэрытепщхьа, - жи, - вакъэжьитIым я1эр кьакIэрыпIэтIэр я жьэр ущIэрыпсыр. Зыкъэщыкъур ятхъэщIу псы кьыпIыкьыпIэм зэкIырытти, зы кьыригъэжкIауэ и Iэшхуэр ещI абы, и напэ тхъуэплъ-сырыкуфэр къэпщIэнтIащи, уIуплъэну гурымыхьщ, и нэ нащхъунтIыргьи - кьызэпIыхьауэ жэпэдрж. - ЩIэкIи зылъыхьджьипстуупщIашэ! - мэкIий. - Дапщэрэ ныбжьеслэну?

- Сабын кьэсцIэнурат, - жи Хьисэ цIыкIу, шынэпауэ зыхэхуещ.

- Кьащтэ-тIэ!.. Укьепэрэзэхьыу ущытыну куэдрэ?

ЩIалэ цIыкIур кьыщIыхьэжащ, зитхъэщIу, зигъэжьабзэрри. ИджыригъэрыМ ёоплъыхри кьуэтщ ар бжэкьуагъыМ. И кьупщхьэ гъащIэр игъэжьгъуу щэнт лъахъщIэм тес Данэ цIыкIу (и шыпхъу цIыкIур) абы кьыхуцIопль, кьыхуогуфIэ, зэуи и нэщхьыфIагъыр и нэкIу кьамылъфэ цIыкIум тобэрэкIыр жеIэ:

- Мамэ, мамэ, зо, Хьисэ шхэну хуейс.

- Хуитщ, шхэнуМэ. Махуэ псом пщIантIэм дэсынущ. Армырми мэлыкхъуэльыфэ ар нэху зэрыщIэ... Махуэ кьэси апхуэдэщ, IэгъуапэишхьI ещI, - кьыIуролъэль Лауцэ, зригъэзэкIыжуэ, итхъэщIа тепщэнкIэ, макъыжуэ ригитъэщIуэ дапхъэм эдытригъэувэжащ, и Хьыджжбз цIыкIуми кьыткокIие: - ИIэ, накIуэ, ныщIэкI уэри! Дыкьыкьэрохуу, жысIа?

Фызым а зэрыгъуэмэтIымэуэрэ ерыскъы кьащтат, ауэ Хьисэ цIыкIу абы хигъэщIащи ныIэкъым. ЧэзуетгъэкIыу щеи тIэкIу елбри кьэкIэтэджкъажащ, Iэнэм кьытрина ерыскъым хуеплъэкIыуэрэ. Шынащ ар, «уедэзэпIуу куэдрэ уущысынну?» - жиIэу, мор аргуэрэу кьытекIиенкIэ. Ар абы и кьэкIэ, Хьисэ цIыкIу ди пщэфIапIэбжэр егъэбыдэ. Ар зыпэбгъапIъэу ущыс хьурэ?

Арати, зэанэзэпхъуэ я Iэпэр зэрыыIагъыу дэкIри, Хьисэ цIыкIу и закъуэ пщIантIэм кьыдэнащ. Лауцэ ягъ щIыкIэ сабийр садым ишэнуурэ итIанэ лъэжьапIэм кIуэнущ. Папэщи, нэхъыбэм губгъуэм щыIэщ. ПщэфIапIэ дэкIуеинIэм тесыкIэ Хьисэ цIыкIу я зэпыщIхьейуэ.

«Мэлыкхъуэльфэ», - жиIэу щхьэ жиIа Лауцэ?» (И гукъуэгр кьыфIыдошэсае щIэда цIыкIум). Нышэдибэ кьыщыщIэшIам зы щIакхъуэ бзыгъэ закъуэ кьыздищтати, зэ1ущIэ зэщIэувыжьыкIуэрэ едзэжьащ, нэгъуэщI ерыскъы и джийм ехатэжьым нэху зэрыщIэ. Махуэ кьэс сабийм кьыщIыкIеиен щхьэусыгъуэ гъэрэкIэ кьеульэпхъэщ Лауцэ. Хьисэ цIыкIу имыщIэу щытткъым фызыр ноби егъэлеяуэ кьыщIытешхьыхьыр. Зыпщыхьэщхьэ Лауцэ жэмыр кьыщишым, шкIэ цIыкIур зэран хуэмыхьун щхьэкIэ Хьисэ пщэхъур иБыгъыу кьригъэшын хуеят абы. АрщхьэкIэ мор теджэгъукIщ, щыгъуащэкри, и зэманым кьрихьэлIэжатэкъым.

Адэр кьэлуэжащ, фызыр хуотхьэзуэхъ, ныжьыпIэ-нэхъыжь хьурей хьужащэ. Ауэ гунэджьынышэщ нэхъыбэм. Сытым тегуфIыкъыи ар, и унагъуэм псалъэ дахэ щызэхимыхмэ, бэлэбанэкIэшхъуэбаЦуэ хуэпа зэпытмэ? КьыштокIе, кьыхуэщхьэзэ абы Iауэ.

Хьисэ цIыкIу, пщэжджькъ къэси хуэдэу, ныШэдиби вжьуэ къэтэджкIэ, чеишхуищым ярыта псыр и дамэр иришэкIуэ пэгункIэ ихьурэ жыгым щIикIэщ, Iуэри пщIантIэри игъэхьабзэри, еша-елIауэ унэм щIыкIыжьжащ, итIани фIызым зыкъкъэхъэжкIыщеш:

- Елыт ар!.. Мы унэ льэгу кьабзэм кьыIэрытепщхьа, - жи, - вакъэжьитIым я1эр кьакIэрыпIэтIэр я жьэр ущIэрыпсыр. Зыкъэщыкъур ятхъэщIу псы кьыпIыкьыпIэм зэкIырытти, зы кьыригъэжкIауэ и Iэшхуэр ещI абы, и напэ тхъуэплъ-сырыкуфэр къэпщIэнтIащи, уIуплъэну гурымыхьщ, и нэ нащхъунтIыргьи - кьызэпIыхьауэ жэпэдрж. - ЩIэкIи зылъыхьджьипстуупщIашэ! - мэкIий. - Дапщэрэ ныбжьеслэну?

- Сабын кьэсцIэнурат, - жи Хьисэ цIыкIу, шынэпауэ зыхэхуещ.

- Кьащтэ-тIэ!.. Укьепэрэзэхьыу ущытыну куэдрэ?

ЩIалэ цIыкIур кьыщIыхьэжащ, зитхъэщIу, зигъэжьабзэрри. ИджыригъэрыМ ёоплъыхри кьуэтщ ар бжэкьуагъыМ. И кьупщхьэ гъащIэр игъэжьгъуу щэнт лъахъщIэм тес Данэ цIыкIу (и шыпхъу цIыкIур) абы кьыхуцIопль, кьыхуогуфIэ, зэуи и нэщхьыфIагъыр и нэкIу кьамылъфэ цIыкIум тобэрэкIыр жеIэ:

- Мамэ, мамэ, зо, Хьисэ шхэну хуейс.

- Хуитщ, шхэнуМэ. Махуэ псом пщIантIэм дэсынущ. Армырми мэлыкхъуэльыфэ ар нэху зэрыщIэ... Махуэ кьэси апхуэдэщ, IэгъуапэишхьI ещI, - кьыIуролъэль Лауцэ, зригъэзэкIыжуэ, итхъэщIа тепщэнкIэ, макъыжуэ ригитъэщIуэ дапхъэм эдытригъэувэжащ, и Хьыджжбз цIыкIуми кьыткокIие: - ИIэ, накIуэ, ныщIэкI уэри! Дыкьыкьэрохуу, жысIа?

Фызым а зэрыгъуэмэтIымэуэрэ ерыскъы кьащтат, ауэ Хьисэ цIыкIу абы хигъэщIащи ныIэкъым. ЧэзуетгъэкIыу щеи тIэкIу елбри кьэкIэтэджкъажащ, Iэнэм кьытрина ерыскъым хуеплъэкIыуэрэ. Шынащ ар, «уедэзэпIуу куэдрэ уущысынну?» - жиIэу, мор аргуэрэу кьытекIиенкIэ. Ар абы и кьэкIэ, Хьисэ цIыкIу ди пщэфIапIэбжэр егъэбыдэ. Ар зыпэбгъапIъэу ущыс хьурэ?

Арати, зэанэзэпхъуэ я Iэпэр зэрыыIагъыу дэкIри, Хьисэ цIыкIу и закъуэ пщIантIэм кьыдэнащ. Лауцэ ягъ щIыкIэ сабийр садым ишэнуурэ итIанэ лъэжьапIэм кIуэнущ. Папэщи, нэхъыбэм губгъуэм щыIэщ. ПщэфIапIэ дэкIуеинIэм тесыкIэ Хьисэ цIыкIу я зэпыщIхьейуэ.

«Мэлыкхъуэльфэ», - жиIэу щхьэ жиIа Лауцэ?» (И гукъуэгр кьыфIыдошэсае щIэда цIыкIум). Нышэдибэ кьыщыщIэшIам зы щIакхъуэ бзыгъэ закъуэ кьыздищтати, зэ1ущIэ зэщIэувыжьыкIуэрэ едзэжьащ, нэгъуэщI ерыскъы и джийм ехатэжьым нэху зэрыщIэ. Махуэ кьэс сабийм кьыщIыкIеиен щхьэусыгъуэ гъэрэкIэ кьеульэпхъэщ Лауцэ. Хьисэ цIыкIу имыщIэу щытткъым фызыр ноби егъэлеяуэ кьыщIытешхьыхьыр. Зыпщыхьэщхьэ Лауцэ жэмыр кьыщишым, шкIэ цIыкIур зэран хуэмыхьун щхьэкIэ Хьисэ пщэхъур иБыгъыу кьригъэшын хуеят абы. АрщхьэкIэ мор теджэгъукIщ, щыгъуащэкри, и зэманым кьрихьэлIэжатэкъым.

— Щы фIыщIэжьым здыщIэзохьэ мыгъуэ си кьэуIыщIыщIэр кьызэхьыкIыу кьызэIуIэнтIакI бамПэр, сысейхэми, Iыхьлъыми, лыджанэми, Iэлъэдми кьезмыгъэщIауэ, зыми езмыIуэтылIауэ. ЗдыщIызохьэ мыгъуэ бамПэшхуэ.

А псалъэхэр зэрыязэихьы, папэ, зыбгъе щэнт щхьэусыгъэм зытригъэуIэнтIахьы-зытригъэуIэнтIащи, кьыязэрызэIыхьар нэрыльатэгъуэ, и Iэпэр зэтекъуэзу мэзе епльщ-епльри, мыгурыIуэгъуэу псалъэ гуэр жиIащ, иужьым и щхьэр игъэсысри, и Iэ ижь IэштымышхуэмкIэ, уадэ яIыгъым хуэзэу, и пIэгуэжьэстесым ину еугущ!

А псалъэхэр зэрыязэихьы, папэ, зыбгъе щэнт щхьэусыгъэм зытригъэуIэнтIахьы-зытригъэуIэнтIащи, кьыязэрызэIыхьар нэрыль

● ДифI догьэльапIэ

Ноби жыджэрщ

Мы гъэм жэпуэгъуэм и 1-м ильэс 60 ирикъыщ КъБР-м и Хабзэхьмэ Iэнатlэхэмрэ кьэрал кIуэцыдзэхэмрэ я ветеранхэм я советым и унафэщI Думай Борис Харьков дэт мафIэс-техникэ еджапIэм и курсант фащэр зэрыщIтlагъэр.

Думай Борис

КЪЭРАЛЫМ и МВД-м и мафIэс-техникэ еджапIэу Харьков дэтыр 1955 гъэм кьэзыуха щIалэр, щальхуа Бахъсэн куейр мыхъуу, Лэскэн райисполкомым кьэралкIэуцI Iуэхуэхэмкlэ и кьудамэм мафIэсым кIэльыплъынымкlэ и Iэнатlэм инспектору ягьакIуэ. IэщlагъэлI жыджэрым гу льатэри, КЪБР-м и МВД-м и унафэщIхэм центральнэ аппаратым и инспектору 1958 гъэм ираджэри, 1968 гъэ пщIондэ абы кьалэныгъэ зэрыщIтlагъэр дэуэрэ, а илъэсхэм Думаим кьеуэ СССР-м Кьэралкlэуцl Iуэхуэхэмкlэ и министерствэм и еджапIэ нэхъыщхьэр (1966 гъэ), кьыкIэлыкIуэу КъБКъУ-м промышленнэ-граждан хуэзныгъэмкlэ и факультетыр.

Кьэралкlэуцl Iуэхуэхэмкlэ Iэнатlэм хьэлэлу, жэуапльныгъэр зыхихщIэу илъэс куэдкlэ щылэжьа Думай Борис кьулыкъу зэхуэмыдэхэр ирихьэкIащ. 1958 - 1968 гъэхэм инспектор, мафIэсым зыщыхьумэнымкlэ кьудамэм и инженер нэхъыжь кьалэнхэр КъБАССР-м Жылагъуэ хабзэр кьыззэпэщынымкlэ и министерствэм щигъэзэщащ. 1968 - 1977 гъэхэм ар кьудамэм и унафэщIым и кьуэдзэу, адэкlэ 1983 гъэ пщIондэ КъБР-м и МВД-м мафIэсым зыщыхьумэнымкlэ и управленэм и унафэщIу щылэр. А илъэсхэм Думаим кьигъэлъэгъуащ кьызэгъэпэщакIуэ зэфIэкI зэрирэр. Абы и нэ щIэта Iуэхуэщапlэр лэжьыгъэм щызыIэрыгъэхьмкlэ мыхъумыгIэу кьыхэжаныкIащ, Совет Союзым нэхъыфIу кьыщалытащ, зэIэпах бэракъэр вымелрэ кьратауэ щытащ. Адрейхэм щапхъэ яхуэхьуу зи кьулыкъу кьалэнхэр кьэлэлу езыгъэжьI Думай Борис полковник хьэщ, «СССР-м и МВД-м щыхъ зиlэ и лэжьакIуэ» цIэ льапlэр кьыхуагъэфащащ.

Зи Iэщlагъэрэ щJэныгъэкlэ, кьулыкъыкlэ дэкIуэтей Думай Борис 1983 гъэм республикэм кьэралкIуэцI Iуэхуэхэмкlэ и министрым и кьуэдзэу ягъэуври, 1991 гъэ пщIондэ а кьулыкъур ирихьэкIащ. Сыт хуэдэ Iэнатlэ дзыхь кьыхуаумыщIами, пщIэрэ щыхьэрэ нIэу зэфIэзых хабзэхьмэ нэсым мызэ-мытIэу СССР-м и МВД-м, КПСС-м и обкомым, республикэм и Министрэм я Советым, МВД-м гулытэ кьыхуащIащ.

1992 гъэм Думай Борис пенсэм кIуащ, арщхьэкIэ тIысжакъым. Илъэс 20 хьуауэ ар КъБР-м и Хабзэхьмэ Iэнатlэхэмрэ кьэралкIуэцIдзэхэмрэ я ветеранхэм я советым и унафэщIщ, Урысейм и ОВД-мрэ ВВ-мрэ я ветеранхэм я центральнэ Советым хэтщ.

Ди ветеран зэгухьэныгъэр кьэралым щынэхъыфIэхэм ящыщщ. И Iэкъыгъэм щызыIэригъэхьа екьулIэныгъэхэм папщIэ, Думай Борис кьыхуагъэфащащ «Невский Александр», «Хэкум дежи щIэ фIыщIэм папщIэ» орденхэм я 2-нэ нагъыщIэхэр. Абы кьратащ хэрал дамыгъэ зэмылIэужьыкIыгъуэхэр: медалхэр, щIыхь, фIыщIэ тхылъхэр, КъБР-м и Президентым, Правительствэм, Парламентым, республикэм и Журналистхэм я союзым я щIыхь тхылъхэр. Кьэрал, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм кьабгъэдэкI фIыщIэхэр 100-м щIегъу. Абы и медалхэм яхэплъагъуэщу «Ленин В. И. илъэсиз 100 зэрырикъум и щIыхькIэ», «Лэжьыгъэфым папщIэ», «Совет милицэр илъэс 50 ирокъу», «Лэжьыгъэм и ветеран», «И кьулыкъым зэрыкъуэпэжым папщIэ» медалым и 1, 2, 3-нэ нагъыщIэхэр. «Хэкум дежи щIэ фIыщIэм папщIэ» орденым и 2-нэ нагъыщ медалыр.

Борис кьыхуащI пщIэр кьилэжьащ и Iуэху бгъэдыхьэкIкIэ. Сыт хуэдэ кьулыкъу дзыхь кьыхуамыщIами пIэжу зэрырихьэкIамкlэ, ветеранхэм етIуанэ пIалъэми ар я унафэщIу кьыззэрагъэнэжам куэд кьыбжеIэ.

Думайр кьэралкIуэцI Iуэхуэхэмкlэ министру КъБР-м щыIэм и дзэпыкъуэгъуэ, коллегием хэтщ. Кавказ Ищхьэрэм и республикэхэм я ветеранхэм я советхэм я унафэщIхэм, Урысей ОВД-мрэ ВВ-мрэ я ветеранхэм я центральнэ Советым и лжьакIуэхэм Думаим пщIэ кьыхуащI, и псальэр кьалытэ.

Борис кьехъулIар кьулыкъым и закъуэкъым, ар унагъэкIи щапхъэщ. Абы и щIалитIыр гъэсащ, щJэныгъэ ябгъэдэлащ. Владимир КъБР-мкIэ МВД-м кьэралкIуэцI кьулыкъым и полковникщ, Аслъэн КъБР-м и Суд Iэхъщхьэм и судьящ.

Ноби жыджэру зи кьалэныр зыгъэзащIэ нэхъыжьыфIым гульытэ хэха хуэщI полицэм и лэжьакIуэ щалэщIэхэр хэкупсэу, лъэпкъхэм пщIэ хуащIу гъэсэным. Сыт и лъэныкъкIи хэку зауэшхуэм и ветеранхэм, езыхэми абы фIыщIэ кьыхуащI.

КЪБР-м и Хабзэхьмэ Iэнатlэхэм, кьэралкIуэцIдзэхэм я ветеранхэм я советыр Думай Борис йохьуэху Урысей Федерацэм и кьэралкIуэцI Iэнатlэм кьулыкъу щIэн зэрыщыщIдзэрэ илъэс 60 зэрыирикъымкlэ. Уэрыншагъэр, дзэжьэгъуэ и ныбжьыкIэ зэрыщIтlагъэр.

АПХУЭДЭУИ фыкIалэ полицэм и лэжьакIуэхэм хабзэр кьыззэпадамэ, щыхуэхэм зэрыщыхуагъэзам гульытэ зимыщIамэ. Iэжьэгъуэ махуэм зыпыфIщIэфынущ абыкIэ жэуап зыхь Iэщlагъэлым. Зыгъэпсэхугъуэ, махуэшхуэ, апхуэдэуи жэщым зэрыхьухуэвтъэзар итхынчуэ автоответчикым, иужькIэ ар Iуэхуэщlапlэм и Iэтащхьэм Iэрагъэхьэжьнущ. Урысей Федерацэм и МВД-м Налшык кьалэмкIэ и Управленэм и унафэщIхэм кьаIэрыхьа хъыбархэм хэпльынэрэ, аэр зэфIэхьмыкIэ хэкIыпIэхэр яубзыхынущ.

ЦIыхухэм хэIущIыIу защIыну хуэзыгъэ, я цIэ-унэцIр кърамыIуэми хъунущ.

Урысей Федерацэм и МВД-м Налшык къалэмкIэ и Управленэ.

Я блэкIар, я къекIуэкIыкIар ягу кьыщагъэкIыжкIэ щIэгуф нэхъри заIэкIыгъэ, дэрэжэгъуэ ин ягъуэт, щIалэгъуэ ныбжьым кьихутэжауэ кьафIощI зэныбжьэгъу-зэкъуажэгъуэхэр Бекъалады Ахьмэдрэ Къардэн Борисрэ. Дауи, кьызэрарэнэкIа гъуэгуанэм иригушхуэ хьунущ а тIур - Музтеатрым и балет кьудамэм и артист Iащэхьэр зыхуэжаг, дэнэ щIыпIэ зыкъыщагъэльагъэльагъуэми Iэгуауэщхуэ зращIэкIыу щыта а кьэфакIуэ гъуэзэджитIыр...

ЕДЖАКIУЭ ныбжьыщIэм и насып зыхэзыIыр, кьызыхуалъхуа Iащlагъэр зыхуэдэр мимыщIэнкIэ мэхъу. Iкъуегуэнсу кьуажэ дэт школым щеджэ щIалэщIитIым жьжьэрэ гуныгъэуу я пщIыхьпIэ кьыхэхуэрэгъэкIым я гъащIэ гъуэгуанэр кьэфа кIуэ Iащlагъэм траухуэну. Ауэ уи натIэ кьритхам уфIэкIыу дэнэ укIуэн?

- 8-нэ класкIэм дыщIэсу ди школым кьокIуэ комиссэ, зэрыжаIэмкIэ, Москва къикIауэ, - иту кьеIыжьж Ахьмэд, - «къафэм, балетым хуеджэгъэжнуэр кьыхъдох», - жаIэурэ, дыкъыдашурэ ди Iэхэм, ди пщэхэм, ди лъакъуэхэм кьепльащ. Абы щыIэуэ балет жыхуаIэр зимыдысыр зыми тщIэртэкъым. Сэ къатырт сщыгъри, кьыджэбз щIыкIуэхэм сыкъалъагъуу лъакъуэшхэр фIэсхьи сфIемыдкIу хъури, ва-къэр щысхакъым. ИтIанэ кьэнщIаткIуэ гупыр щежьэжым «ноб» дыз эмылъэхэм укIыта, щIегъуэжа кьыфхэтэмэ, Налшык Къэбэрдей эрамым, мыпхуэдэ унэм фынекIуалIэ» кьыджаIэ. Ди анэри акъылэгъу кьыщIэдзхуэм, етIуанэ махуэм сокIуэ а хэщIапIэм. КьыззэпIуэ «укъэтщащ» щыжаIам, дуней гуфIэгъуэр сиIэт.

- Сэри махуэ зыгIэкIэ сыкъыкIэрыхуауэ сокIуэ Налшык, - абы и псальэхэм пещэ Борис. - Шокъу жиIэу сыхуозэ ди кьуажэ щыщ арти Iрим Марс. Абы зы унэ гуэрым сыщIещэ, кьызеГъэпльри сыкъащэ. ЦIыхуи 120-м нэс къекIуэлIат абы, кьхуэзанэм фIыуэ дыщIагъэкIэ, 30-нэс махъэхащэ, адрейхэр пагъэхуащ. Арати, 1961 гъэм еджэн щыщIэдзащ Кульпросветучилищэм, «Победа» зэрыгъэзащIэ гъуэгуанэм кьыбгъурыт унэ кIыхьым.

Нобэ хуэмыдэу, 60 гъэхэм и пэщIэдзэхэм ди цIыхухэр я пэшхэ Iащlа щIэуэ зэпу хьэщыкIыртэкъым. Ехьэжьауэ псэу яхэмыту, мылькуКи ерыскъыкIи зэхуэдэт нэхъыбапlэр. Налшык еджакIуэ кьэкIуа зэныбжьэгъуитIми зэрагъэзэхуэн хуэ ерыскъыри, ахъшэ тIэкIу кьыIэщIалъхьари. Гъуэмылэ хуэзрагъэпэщырт, тхьэмахуэм и кIуэцIкIэ зрагъэкъун хуейуэ сом тхурытху кьратыртэ кьаутIыпщыжырт. Общежитым кьэкIуэжа нэужь, я мащIэри я куэдри зэдагуэшу кьызэдэгъэгурыкIуащ артист Iэщlагъэм хуеджэ ныбжьыщIэр.

Хьэуэ, щыуатэкъым Бекъалады Ахьмэдрэ Къардэн Борисрэ кьэфакIуэ кьахэкIыну кьызыфIэщIу училищэ щIэзыгъэтIисхьахэр - а тIур я Iэщlагъэм хуеджащ нэхъуеиншэу, езэш жьхуаIэр ямыщIэу, зы махуэм нэхърэ къыкIэлъыкIуэм нэхъри зыIэпишэу. Ныбжьыщlэхэр балетым дегъэхьэныным теухуауэ яльэкI кьагъэнахьым егъэджакIуэхэм. IуэхугъуэщIэт щIалэгъуалэр зыхуагъэхьэзырир, Кавказ Ищхьэрэм щыIэтэкъым апхуэдэ нэгъуэщI еджапlэ. Гъуэзджэм и кьудамэхэм хэттэкъым балетым нэхъыр нэхъ гугъу: псалъэ хэмыту уи IэпкъльэпкъымкIэ, уи лъакъуэмкIэ, уи нэгъуэмкIэ щIыхуэхэм кьагурыбгъэIуапхъэт сценэм щыжыпIэну узыхуейр.

Училищэр кьауха нэужь, КъБР-м и Музтеатрым базетымкIэ иIэ кьудамэм зэныбжьэгъуитIым лэжьэн щыщIадзэри, утыкур ягъэбжьыфIэу ильэс куэдкIэ итащ я кьэфэкIэ тельыджэмкIэ, я джэгуКIэмкIэ цIыхур хьэщыкъ ящIу. Студенту щIадзэри, 1963 гъэм ахэр щыджэгуащ «Лаауцэ» (либретэр Проценко А., макъамэр Когоев Л.), ятIэ лъэпкъ балетым, кьыкIэлъыкIуэу «Бахчисарайский фонтан», «Дахэнагъуэ», «Лебединое озеро», «Гамлет», «Жизель» балетхэм, нэгъуэщIхэмри.

А лъэхъэнэм, 60 гъэхэм икуэм, ди кьуажэдэсхэм яфIэгъэщIэгъэнт зэи ямылъэгъуэ балетыр. Хьэуэзэ ираулъхъэрти хьэпльэещэ машинэхэмкIэ Налшык цIыхур уэру, яжьыщIэм, кьакIуэрт артистхэм ягъэльагъуэ спектаклхэм епльыну.

1968 гъэм, Музтеатрыр кьызэIуаха нэужь, артист щIалэхэм ягъэльэгъуауэ щытащ «Iэмрэ» лъэпкъ балетыр. Абы кьыкIэлъыкIуэу «Барышня-хулиган»-р, «Адан»-р, нэгъуэщIхэри.

Зы гъэм нэхърэ кьыкIэлъыкIуэм зиужь, хэхъуэ зэпытт адыгэ щIалэхэм я зэфIэкIым, я Iэзагъым. Абы и щIыхьэт балетым хэт гупыр ди къэралым и щIыпIэ зэмылIэужьыгъуэхэм щIэмыгъу Иринэрэ Нелюбин Иванрэ я нэIэ щIэту класс нэхъыжьхэм щIэс еджакIуэ тIощIым я зэфIэкIым цеплъыжащ псы есыным, ухэм баскетболым, атлетикэ псыежьым, IэнIэ уэным, волейболым, лъакъуэрыгъажэ спортым. «Пневматическэ кIэрахъуэкIэ зэнлIэужьыгъуэм ныбжьыщIэхэр хуэзыгъэхьэзырар Алёнкиновэ Аллэщ.

Прохладнэ дэсхэм зэпеуэм 8-нэ увыпIэр щызыIэрагъэхьэри, командэ нэхъыфIу пщIым ящыщ хьауад, - жиIащ Прохладнэ округым и щыпIэ administрацэм и фэщI Скляровэ Татьянэ. Абы кьызэрыхгъэщамкIэ, зэхьэзэхуэм и судья гупым хэтащ Прохладнэ олимп резервхэр щIагъэхьэзыр и спорт школым и тренеру 7.

ПАНФИЛЕНКЭ Людмилэ,
Прохладнэ куейм и щыпIэ administрацэм и пресс-Iуэхущlапlэ.

● Гъащlэ гъуэгуанэхэр

Зэкъуажэгъухэр икIи зэныбжьэгъухэр

Бекъалады Ахьмэдрэ Къардэн Борисрэ.

ТIур я Iэщlагъэм хуеджащ нэхъуеиншэу, езэш жьхуаIэр ямыщIэу, зы махуэм нэхърэ къыкIэлъыкIуэм нэхъри зыIэпишэу. Ныбжьыщlэхэр балетым дегъэхьэныным теухуауэ яльэкI кьагъэнахьым егъэджакIуэхэм. IуэхугъуэщIэт щIалэгъуалэр зыхуагъэхьэзырир, Кавказ Ищхьэрэм щыIэтэкъым апхуэдэ нэгъуэщI еджапlэ. Гъуэзджэм и кьудамэхэм хэттэкъым балетым нэхъыр нэхъ гугъу: псалъэ хэмыту уи IэпкъльэпкъымкIэ, уи лъакъуэмкIэ, уи нэгъуэмкIэ щIыхуэхэм кьагурыбгъэIуапхъэт сценэм щыжыпIэну узыхуейр.

Училищэр кьауха нэужь, КъБР-м и Музтеатрым базетымкIэ иIэ кьудамэм зэныбжьэгъуитIым лэжьэн щыщIадзэри, утыкур ягъэбжьыфIэу ильэс куэдкIэ итащ я кьэфэкIэ тельыджэмкIэ, я джэгуКIэмкIэ цIыхур хьэщыкъ ящIу. Студенту щIадзэри, 1963 гъэм ахэр щыджэгуащ «Лаауцэ» (либретэр Проценко А., макъамэр Когоев Л.), ятIэ лъэпкъ балетым, кьыкIэлъыкIуэу «Бахчисарайский фонтан», «Дахэнагъуэ», «Лебединое озеро», «Гамлет», «Жизель» балетхэм, нэгъуэщIхэмри.

А лъэхъэнэм, 60 гъэхэм икуэм, ди кьуажэдэсхэм яфIэгъэщIэгъэнт зэи ямылъэгъуэ балетыр. Хьэуэзэ ираулъхъэрти хьэпльэещэ машинэхэмкIэ Налшык цIыхур уэру, яжьыщIэм, кьакIуэрт артистхэм ягъэльагъуэ спектаклхэм епльыну.

1968 гъэм, Музтеатрыр кьызэIуаха нэужь, артист щIалэхэм ягъэльэгъуауэ щытащ «Iэмрэ» лъэпкъ балетыр. Абы кьыкIэлъыкIуэу «Барышня-хулиган»-р, «Адан»-р, нэгъуэщIхэри.

Зы гъэм нэхърэ кьыкIэлъыкIуэм зиужь, хэхъуэ зэпытт адыгэ щIалэхэм я зэфIэкIым, я Iэзагъым. Абы и щIыхьэт балетым хэт гупыр ди къэралым и щIыпIэ зэмылIэужьыгъуэхэм щIэмыгъу кьакIуэхэм я щIэмыгъуэ мыпхуэдэу: «Едэндыкэр ефэри гъуэлъыжауэ Мэчэ-Мадинэ йопщIыхь». «Мэчэ-Мадинэр щыIэтгупщэжынщ, ар кьыумыпсэлъми хъунщ», - къизжеIэ Толэ. Ауэ сэ акъылэкIэу сыдэкъуэдыжьым «сызэрыщIыкIуэрэ я псальэхэр зэхъзох», - жыIэри. Сынос ар кьыщыспсэлъын хуейми, мыпхуэдэу жызоIэ: «Едэндыкэр ефэри гъуэлъыжауэ Машэрэ Мадинэрэ йопщIыхь». Апхуэдэу сыщыуэри спектаклым кьэкIуэхэр згъэдыхьэшхуэу щытащ.

Театрыкэхэ я Iэщ приемкIэ еджэу, роль нэхъыщхьэхэр лъагъэс хабзэу артист пажэхэр. Ди Музыкэ театрым и балет кьэфакIуэ гупым яхэтт апхуэдэ зыбжани. Абыхэм ящыщу щым - Къардэн Борис, Бекъалады Роэ, Архэст Хьэсэнбий сымэ - кьыфIащауэ щытащ «Къэбэрдей-Балъкъэрым щIыхь зиIэ и артист» цIэр, илъэс 20 фIэкI я мыныбжьу.

Телевиденэм ехъумэ Бекъалады Ахьмэди, Къардэн Бориси, адрей артист пажэхэри зыхэт балет зыбжанэ. Роль нэхъыщхьэхэр нэхъыбэрэ зыльыкIу щытащ Къардэн Борисрэ Хьэкъуэ Роэрэ я кьэфэкIэм малъхъэдисым хуэдэу узэщIешэ, а тIур сценэм зэрыщыкъуарэм, я Iэзагъэм зыкъыкIэ умыщIынкIэ Iэмал иIэкъым. КIуэараКъэ, Москва щагъэув балетхэм хэт артистхэм сыткIэ кьакIэрыхьуэ мыхэр жьпIэу апхуэдэущ. А цIыху дахитIым ущеплъкIэ сытым хуэдэу гухэхъуэгъуэ кьуатрэ, сытым хуэдэу уи псэр зрагъэфIэрэ? Дунейм Iей лъэпкъ щызымыкIуэу, зауи бани щымыIэжу кьыпщыхьуу, уи гур Iэфыгъэ гуэрым эзщIещтэ ...

Я гуфIэгъуэри я нэщхъыгъуэри зэдагуэшу, зым и ехъулIэныгъэм адрейр щыгуфIыкIыу кьэзгъэугурыкIуаи балетым хэтэ кьэфакIуэ гупыр. Театрым зэрыщымыIэжьхэрэ ильэс тIощIырыщIым нэсами, ахэр ноби зэфIэмыкIуэдауэ зэрощIэ, зэкIэмыкIуэ.

Къыщалъхуа щIыналъэм, я лъэпкъым, я жьыжьэм хуэпэжу, я лъахэм и щIэр яIэту, адыгэм кьахэкIа гуэрым, е къуажэгъэум фIы кьехъулIамэ, и цIэ дахэкIэ Iуамэ, я щхьэ кьылъысам хуэдэу, щыгуфIыкIыу, иригушхуэу я гъащIэ Iыхьэр ираухьэкI лъэпкъ гуэзджэм хэлъхьэныгъэшхуэ хуэзыщIа, яку дэлъ зэныбжьэгъэгъэр жьрым хуэдэу псыхъа лIы щэджащIыIм. 2-нэ класым зэрыщIэс лъандэрэ зэкъуэшым хуэдэу кьыздэгъуэгурыкIуэ зэныбжьэгъуитIыр, гъуэзджэм, щэнмэд. - Си кьалэныр сондэджэр щIэпхъуэжар кьэзубыдын хуейуэ арат «уи хьэгъуэлIыгъуэр кьэбгъэнауэ, щIалэ, дэнэ удэжэр?» - жыIэу. А си псальэхэм зыгуэрым кьыпидзыжьын хуейт: «Ефэнды кьиплъыхьуэну мафIэ». Адэкlэ са пысщэнут

Ещанэ Кавказ Джэгуэм кьеблэгъанэ дагъыстан Iэщlагъэлlхэр. *Сурэтыр* **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

КЪБР-м Щыхуэ хъыбарегъащIэ IуэхущlапlэхэмкIэ и кьэралкомитетым, «Къэбэрдей-Балъкъэр программэхэр кьэралкIуэцIапlэм я кьэралкомитетым» кьэралкIуэцIапlэм я кьэралкомитетым и нэтынхэр езыгъэкIуэкI **Этчеев Муэфар Шарабудин и къуэм** хуогъазэ абы и ныбжьыр **Этчеевэ-Кужоновэ Аминат Шарабудин и къуэм** и гуэр нэмысу зэрылIам кьыхэкIыу.

● Къалэ УВД-м къет

Налшыкдэсхэм ящIэн папщIэ

Полицэмра щыхуэмра я зэпыщIэныгъэр ирегъэфIэкIуэн мурадкIэ, Къэрал кIуэцI Iуэхуэхэмкlэ Iуэхущlапlэу Налшык къалэ щыIэм щагъэуващ «дзыхь зрагъэз» телефон - 49-47-34. Ялэжьа е ялэжьыну ягъэхьэзыр щIэнхьакIэгъэхэм, ахэр кьызэпыудыныкIэ, зэхэгъэкIыныкIэ, сэтей кьэщIыныкIэ мыхьэнэ зиIэ, щIэпхьаджагъэ зыгъэжьынкIэ хьунухэм я гъэзэжьынкIэ хэкIыпIэхэр яубзыхынущ.

ЛПХУЭДЭУИ фыкIалэ полицэм и лэжьакIуэхэм хабзэр кьызэпадамэ, щIыхуэхэм зэрыщыхуагъэзам гульытэ зимыщIамэ. Iэжьэгъуэ махуэм зыпыфIщIэфынущ абыкIэ жэуап зыхь Iэщlагъэлым. Зыгъэпсэхугъуэ, махуэшхуэ, апхуэдэуи жэщым зэрыхьухуэвтъэзар итхынчуэ автоответчикым, иужькIэ ар Iуэхущlапlэм и Iэтащхьэм Iэрагъэхьэжьнущ. Урысей Федерацэм и МВД-м Налшык къалэмкIэ и Управленэм и унафэщIхэм кьаIэрыхьа хъыбархэм хэпльынэрэ, аэр зэфIэхьмыкIэ хэкIыпIэхэр яубзыхынущ.

ЦIыхухэм хэIущIыIу защIыну хуэзыгъэ, я цIэ-унэцIр кърамыIуэми хъунущ.

Урысей Федерацэм и МВД-м Налшык къалэмкIэ и Управленэ.

● Гу зылъытапхъэ

Институтым зэпеуэ ирегъэкIуэкI

ФЕДЕРАЛЬНЭ къэрал щIэныгъэ бюджет Iуэхущlапlэм - Урысейм щIэныгъэхэмкIэ и академиеми и Къэбэрдей-Балъкъэр щIэныгъэ центрым прикладной математикэмрэ автоматизацэмкIэ и щIэныгъэ-кьхэхутакIуэ институтым зэпеуэ ирегъэкIуэкI мы къыкIэлъыкIуэ IэнатIэхэм увынуэрэ кьыхихьи папщIэ:

- информацэ щыщIагъэмкIэ, связьмрэ управленэмкIэ кьудамэм и щIэныгъэ дзэкъакIуэ - 1 IэнатIэ;

- уравнени зэхэдзахэмкIэ кьудамэм и щIэныгъэ дзэкъакIуэ нэхъыщIэ - 1 IэнатIэ;

- системэ зэхэдзахэмкIэ кьудамэм и щIэныгъэ дзэкъакIуэ нэхъыщIэ - 1 IэнатIэ.

Зэпеуэм щытекIуахэм зэгурыIуныгъэ ираущIыIэри дзэкъапlэ ягъэув.

ФIыщIэнущ ЦIыхунущ мы адресымкIэ:

360000, КъБР, Налшык къалэ, Шортэным и уэрам, 89 «А».

Телефонхэр: 42-64-17, 42-66-61.

● Хъуэхъу

Дзэлыкъуэ куейм хыхьэ Шордакъ кьуажэм щыпсэу Хьэщкъул Розэ ТIуртIэ и пхъум и махуэ льапlэмкIэ дохьуэкъу

Анэ гумащIэу, нанэ Iэфлу кьытхэт, фIыуэ тльагъу, пщIэ зыхуэтщI ди нэхъыжьыфIыр гукъыдэжрэ дзэрэжэгъуэрэ ущымыщIэу, уи узыншагъэр мыкIуэщIу, уи псэр зыщIэхъуэпсыр кьохъулIэу упсэуну дыпхуохьэхъуэ. Унагъуэ насыпыфIэу узигуащэм и жьэгур сыт щыгъуи пхуэблэну, гъащIэ кIыхь хуэхуну ди гуапэщ.

Бахьсэн кьалэ щыщ ЛакIушэ я унагъуэр.

УнэтIынигъэ нэхъыщхьэ

КъБР-м ЩIалэгъуэлэм я Iуэхуэхэмкlэ и министерствэм и жэрдэмкIэ Урысейм Тезырхэр ирегъэхьэкIынымкIэ и федеральнэ къурыкъуэм и Iуэхущlапlэу КъБР-м щыIэм балигъ мыхъуауэ къыщIэкIуахьэм тезырыр щрахьэкI Советскэм дзэ колонием щыIащ Бахьсэн куейм и «Галактика» щIалэгъуалэ, «Нэмыс» республикэ реабилитацэ центрхэм я лIыкIуэхэр.

АБЫ и унэтIынигъэ нэхъыщхьэр ягъэтIысахэм хабзэр ягъэзэщIэнырщ, ахэр гъащIэм хэгъэзэгъэжьынырщ, колонием и гъэсэнхэр зыпсэIэхуэ гугъуехьхэр зэфIэхынымкlэ жылагъуэр кьыхэшэнырщ.

ХьэщIэхэр колонием и щIэныгъэ-щIэныкIэм щыгъуазэ ящIа нэужь, футбол щIыкIу зэпеуэм щIидзащ. Абы щытекIуа колонием и гъэсэнхэм саугъэтэ топрэ ираттащ.

Адэкlэ «Галактика», «Нэмыс» центрхэм я лIыкIуэхэм концерт ятащ, дуней тетыкIэ тэмэмым теухуа фильм кIэщI ягъэлъагъуащ. ЗэIущIэм и кIэухыу щытащ щIагъэхэзырщ.

ЗЭБАР Мадинэ,
КъБР-м щыIэ УФСИН-м и пресс-Iуэхущlапlэ.

Ди пщащэхэр нэхъ жант

«Орлёнок» чыреисепсо сабий центрым щекIуэкIа Президент спорт джэгукIэхэр фокIадэм я 27-м нухащ. Адмирал Головко и щIэр зезыхьэу Прохладнэ дэт щыгъуэм и пщащэ гупыр пневматическэ кIэрахъуэкIэ уэным нэхъ хуэзекIуэтакIуэу кьыщIэкIащ, ахэращ апэ увыпIэр къэзыхьэри.

МЫ ГЪЭМ Президент спорт джэгукIэхэм хэтащ УФ-м и щIэныгъэ 81-м и кьинатIэ илъэс 15 - 16 зи ныбжь школакIуэ 1620-рэ. 2011 гъэм и фокIадэм щыщIэдзауэ 2012 гъэм и мэкъуэгъуэгъэ пщIондэ зэхъэзэхуэм хэтыныгъэр кьыщыхахащ школ, муниципальнэ, щIыналъэ зэпеуэхэм.

Илъэс кIуами хуэзыгъэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и лIыкIуэу зэхьэзэхуэм хэтар Прохладнэ дэт едкапlэ №4-м и гупырщ. Физическэ щэнхабзэмкIэ егъэджакIуэу Бондусэ Ириныр Нелюбин Иванрэ я нэIэ щIэту класс нэхъыжьхэм щIэс еджакIуэ тIощIым я зэфIэкIым цеплъыжащ псы есыным, зэрам баскетболым, атлетикэ псыежьым, IэнIэ уэным, волейболым, лъакъуэрыгъажэ спортым. «Пневматическэ кIэрахъуэкIэ уэнлIэужьыгъуэм ныбжьыщIэхэр хуэзыгъэхьэзырар Алёнкиновэ Аллэщ.

Прохладнэдэсхэм зэпеуэм 8-нэ увыпIэр щызыIэрагъэхьэри, командэ нэхъыфIу пщIым ящыщ хьауад, - жиIащ Прохладнэ округым и щыпIэ administрацэм и фэщI Скляровэ Татьянэ. Абы кьызэрыхгъэщамкIэ, зэхьэзэхуэм и судья гупым хэтащ Прохладнэ олимп резервхэр щIагъэхьэзыр и спорт школым и тренеру 7.

ПАНФИЛЕНКЭ Людмилэ,
Прохладнэ куейм и щыпIэ administрацэм и пресс-Iуэхущlапlэ.

● Дагъыстан Iэщlагъэлlхэр

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФIЫЦIЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

Жылаев Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **ЖъжIэмыкъуэ Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Исэпэн Залинэ, НэщIэныджэ Замирэ, Кьардэн Маритэ, Хьэжьыкъарэ Аликъ, ЩхьэщIэмыщI Иэз.**

КьыдзэшъгъэкIэмрэ редакцэмрэ я хэщIапIэр

«Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ кьыдагъэкI.

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5, ещIанэ кьат.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и кьуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ Iуэхуэхэмкlэ - 42-22-86; кьуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ 42-57-59; щэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьумэ Iуэхущlапlэхэм ядлIжьынымкIэ - 42-60-53; хьыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ письмохэмкIэ - 42-22-88; етъэджныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 47-32-15; зэдэжьакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтериемэ - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущlапlэм - 42-26-41; сурэтчэхым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыхьа бжьыгъэхэм, кьыщаIэта Iуэхущlапlэхэм я пажэныкIэгъэ зытехьэм я къуэдзэ яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху еплъыкIэр зэтехуэ зэпыту щыткIым.

Газетыр Iэ тезыдзаэм яхуэхьынырэ и пщэ дольщ КъБР-м федеральнэ нодут зэпыщIэныгъэхэмкIэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10.

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м Печатным и хуитынырэр хьэмэныкIэ Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ Iуэхущlапlэм ЭН11-0065-м щIэту ятащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ кьыдокI.

«Тетраграф» ООО-м щытрадзащ.

КъБР, Налшык къалэ, Лениным и цIыкIэ щыIэ уэрам, 33, тел. 42-35-75.

Мы къыдэкIыгъуэм етэмыхэхэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дышэкl Соня, редактору ШIэрий Мариэ, корректорхэу Афэ Тамарэ *(3, 4-нэ нап.)*, ПхытIыкI Азэмэт *(1, 2-нэ нап.)*. Корректорхэм я дэIэныкъуэгъу Мырзэкъан ФатIимэ. *КомпьютеркIэ газетым и тезлъэр ящIащ* Дол Мариэ, Щомахуэ Марианэ, *сурэтхэм етэмыхэр* Къарей Элинэ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер Iэнатlэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Iэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щыградзаи сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 ● Тираж 4.744 ● Заказ №2620